

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту
Кафедра обліку і аудиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

на тему:

Особливості обліку та фіскального контролю за податком на додану вартість (на матеріалах ТОВ «ПРИМІЄР»)

Виконав: студент групи ОАС-21
спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Карпенко Валентин Андрійович

Керівник к.е.н., доцент Шутка С.Є.

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту
Кафедра _____ обліку і аудиту
Освітній ступінь _____ бакалавр
Спеціальність _____ 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

к. е. н., проф. Гарасим П. М.
« 15 » 05 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Карпенко Валентина Андрійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи Особливості обліку та фіскального контролю за податком на додану вартість (на матеріалах ТОВ «ПРІМІЄР»)

керівник роботи Колінько Наталія Іванівна, к. е. н., доц.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, місце занять)

затверджені наказом вищого навчального закладу від 07.03.2024 року № С-192

2. Термін подання студентом роботи 14.06.2024р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, фінансова та статистична звітність підприємства, спеціальна література

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні засади та принципи обліку і контролю податку на додану вартість

2. Економічна характеристика підприємства та оцінка ведення обліку податку на додану вартість

3. Оцінка фіскального контролю за податком на додану вартість

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

1. Податкові надходження до Держбюджету України у розрізі Податкові надходження до Держбюджету України у розрізі бюджетоутворюючих податків за 2020-2022 рр. (млн. грн.) 2. Перелік чинників, які можуть сприяти як

підвищенню, так і зниженню фіскальної ефективності податку на додану

вартість (ПДВ) 3. Економічні показники діяльності ТОВ «ПРІМІЄР» 4. Процес

створення даних щодо ПДВ у системі обліку підприємства 5. Відповідність

рахунків для обліку податкового кредиту з ПДВ у ТОВ «ПРІМІЄР» 6. Етапи

перевірки податкових декларацій з ПДВ органами державної податкової

служби 7. Обов'язкові контрольні дії органів ДПСУ під час проведення документальної перевірки 8. План здійснення внутрішнього контролю обліку податку на додану вартість в ТОВ «ПРИМІСР»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 15.03.24 р.

Керівник роботи

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Прокл.м
1	Підбір літератури, вихідної джерельної бази для аналізу на об'єкті дослідження	15.03-23.03	виконано
2	Теоретичні засади та принципи обліку і контролю податку на додану вартість	24.03-14.04	виконано
3	Економічна характеристика підприємства та оцінка ведення обліку податку на додану вартість	15.04-25.04	виконано
4	Оцінка фіскального контролю за податком на додану вартість	26.04-02.05	виконано
5	Написання вступу, висновків, оформлення бібліографічного апарату роботи, додатків	03.05-17.05	виконано
6	Технічне оформлення роботи	18.05-28.05	виконано
7	Рецензування роботи, перевірка на академічний плагіат, підготовка електронної презентації на захист, здача роботи разом з пакетом супровідних документів на кафедрі	29.05.06-12.06	виконано

Студент

Керівник роботи

Анотація

В дипломній роботі ставилася мета дослідити теоретичні принципи організації та методики обліку і контролю ПДВ на підприємстві, а також обґрунтувати практичні шляхи їх вдосконалення. Для досягнення цієї мети було вивчено теоретичні положення щодо принципів обліку та контролю ПДВ, проведений аналіз економічного та соціального розвитку підприємства за період 2021-2023 рр., виявлено резерви та шляхи щодо покращення обліку і контролю ПДВ на ТОВ «ПРИМІЄР».

Ключеві слова: податок, ПДВ, фіскальний контроль, внутрішній контроль.

- Сторінок – 67
- рисунків – 16
- таблиць – 32
- використаних джерел – 47

Paper

The aim of the thesis was to investigate the theoretical principles of the organization and methods of VAT accounting and control at the enterprise, as well as to substantiate practical ways of their improvement. To achieve this goal, the theoretical provisions regarding the principles of VAT accounting and control were studied, an analysis of the economic and social development of the enterprise for the period 2021-2023 was carried out, reserves and ways to improve VAT accounting and control at "PRIMEER" LLC were identified.

Keywords: tax, VAT, fiscal control, internal control.

- Pages - 67
- tables – 32
- pictures - 16
- sources – 47

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРИНЦИПИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	8
1.1. Економічна сутність податку на додану вартість	
1.2. Законодавче та нормативне регулювання процедур організації та ведення обліку, а також контролю за податком на додану вартість	16
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	25
2.1. Аналіз фінансово-економічних показників виробничо-господарської діяльності	
2.2. Організація та способи ведення обліку податку на додану вартість на підприємстві	38
2.3. Представлення операцій з оплати податку на додану вартість у фінансовій та податковій звітності компанії	47
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ФІСКАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	
3.1. Перевірка декларацій з податку на додану вартість органами Державної податкової служби України	53
3.2. Обов'язкова документальна камеральна перевірка податкових декларацій і розрахунків з податку на додану вартість	54
3.3. Пропозиції з організації внутрішнього аудиту обліку розрахунків з бюджетом за ПДВ на ТОВ «ПРИМІЄР»	57
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Податок на додану вартість є одним з найчастіше використовуваних податків у господарській діяльності вітчизняних підприємств, проте він справедливо вважається складним через визначення бази оподаткування, методику відображення в обліку та проведення контролю. ПДВ є ключовим фіскальним інструментом, спрямованим на наповнення державного бюджету країни, і виступає основним джерелом його формування. Тому відзначається збільшений інтерес контролюючих органів до перевірки правильності нарахування та відображення в обліку податкових зобов'язань та права на податковий кредит, визначення та застосування ставки податку, а також використання системи пільг суб'єктом господарювання.

Актуальність і вибір теми дослідження обумовлені наявністю дискусійних питань щодо поліпшення організації та методики обліку і контролю розрахунків з ПДВ.

Актуальні питання організації та методики обліку і контролю ПДВ були порушені у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких варто відмітити роботи: Антоненко Н., Безвершого К., Білобровенко Т., Будько О., Валігури В., Волинець Ю., Демчак І., Дядюру І., Микитюка Д., Карпову В., Коваленко Є., Коцан О., Ксьондз С., Лопатовського В., Макаренка А., Овчарову Н., Онищенко В., Остапенко Ю., Плаксієнко В. та ін.

Мета дипломної роботи - дослідити теоретичні принципи організації та методики обліку і контролю ПДВ на підприємстві, а також обґрунтувати практичні шляхи їх вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети у дипломній роботі були визначені та успішно вирішені наступні **завдання**:

- проаналізовано сутність податку на додану вартість як економічної категорії та об'єкту обліку і контролю;
- вивчено складові нормативно-правового регулювання організації та методики обліку і контролю податку на додану вартість;

- розглянуто зарубіжний досвід адміністрування податку на додану вартість та проведено оцінку можливостей його застосування в Україні;
- вивчено існуючі підходи до організації та методики обліку і контролю податку на додану вартість у ТОВ «ПРИМІЄР».
- сформульовано рекомендації з покращення обліку ПДВ в рамках системи електронного адміністрування;
- проаналізовано проблемні аспекти пов'язані з бюджетним відшкодуванням ПДВ на підприємстві;
- запропоновано використання комплексного підходу до контролю розрахунків за ПДВ у системі податкового планування суб'єкта господарювання.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних і практичних аспектів, пов'язаних з організацією та методикою обліку і контролю податку на додану вартість на підприємстві.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є первинні документи, реєстри аналітичного обліку податку на додану вартість, а також фінансова та податкова звітність ТОВ «ПРИМІЄР» за 2021-2023 роки.

У процесі роботи були використані такі **джерела практичного матеріалу**:

1. Нормативно-законодавчі документи, які регулюють порядок складання та подання звітності, зокрема вимоги до фінансової звітності підприємств.
2. Літературні джерела, такі як посібники, підручники та монографії, що містять теоретичні та практичні аспекти складання та аналізу фінансової звітності.
3. Статті в спеціалізованих виданнях, які розглядають актуальні питання звітності та аналізу фінансової діяльності підприємств.
4. Основні звітні форми обраного підприємства, які додаються до роботи як додатки, щоб продемонструвати практичний аспект складання звітності.

Дослідження ґрунтується на теоретичних та методологічних основах, зокрема на діалектичних методах пізнання та ключових положеннях економічної теорії. Також використовуються методи та принципи наукового

аналізу облікових і аудиторських процесів як складової управлінської діяльності підприємства. Для досягнення поставлених цілей застосовувалися такі **методи дослідження**: індуктивний, дедуктивний, балансовий, графічний, групування, статистико-економічний, монографічний та порівняльний аналіз.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРИНЦИПИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

1.1. Економічна сутність податку на додану вартість

Податок на додану вартість (ПДВ) у міжнародній практиці вважається найефективнішою формою непрямого оподаткування. Його часто називають «найвищим етапом розвитку універсальних акцизів» [29].

Теоретичні основи податку на додану вартість вперше були викладені Георгом Вільгельмом фон Сіменсом у його роботі «Veredelte Umstanzsteuer» у 1919 році [30]. Завдяки французькому фінансовому інспектору та заступнику директора Головного управління податків Морісу Лоре, цей податок вперше був впроваджений у Франції 10 квітня 1954 року під назвою «Taxe sur la Valeur Ajoutée» (TVA) [31].

Після 6 січня 1966 року, за пропозицією Мішеля Дебре, тодішнього міністра економіки та фінансів, система податку на додану вартість (TVA) поширилася на роздрібну торгівлю в Франції. Успіх TVA в Франції привернув увагу інших країн, включаючи членів Європейського загального ринку, до переходу від своїх наявних систем оподаткування обороту до загальної системи податку на додану вартість. Це призвело до інтеграції цього податку в системи оподаткування країн-учасниць Європейського економічного співтовариства з середини 1960-х років.. Обов'язковість наявності податку на додану вартість стала однією з необхідних умов для вступу нових країн-членів до Європейського Союзу.

Податок на додану вартість (ПДВ) вважається одним із ключових джерел формування доходів державного бюджету, оскільки гарантує стабільність фінансування. Вітчизняні дослідники включають ПДВ до складних податків, пояснюючи це тим, що методика його розрахунку, адміністрування та відшкодування часто піддається змінам з боку контролюючих органів. Це вимагає від суб'єктів господарювання постійного контролю за впровадженням нововведень та внесення відповідних коригувань у встановлену практику розрахунків.

У наукових дослідженнях та практичних обговореннях часто порушуються питання щодо сутності податку на додану вартість (ПДВ) як економічної категорії та об'єкту для обліку й контролю, змісту об'єкту оподаткування, методів його розрахунку, а також переваг від впровадження електронної системи адміністрування на підприємствах. Найбільш поширені тлумачення сутності ПДВ, як економічної категорії, у вітчизняних наукових дослідженнях представлені у таблиці 1.1.

Аналіз тлумачень, представлених у таблиці, показує, що вітчизняні науковці поділяють схожі підходи до розуміння категорії "податок на додану вартість", акцентуючи на тому, що ПДВ є непрямим податком, включається у вартість продукції та повністю сплачується кінцевим споживачем. Шаповал Т. Б., у своїй роботі [61], досліджуючи характерні риси ПДВ, також вказує на ще дві особливості цього податку.

- По-перше, виникає розрив між фактичним платником ПДВ і особою, що формально перераховує його до бюджету. Згідно з дослідженням, ця особливість полягає в тому, що податок фактично сплачується споживачем при придбанні товарів (робіт, послуг), тоді як його формально перераховує особа, яка реалізує товар (роботу, послугу).

- По-друге, сплата ПДВ є універсальною. За дослідженням Шаповала Т. Б. [61], універсальність податку проявляється у двох аспектах: з одного боку, він сплачується під час реалізації товарів (робіт, послуг); з іншого - він збирається на кожному етапі зовнішнього або внутрішнього обігу товарів (робіт, послуг).

За думкою Подолянчука О.А. [41], більшість економічних визначень, поданих у таблиці 1.1, розглядають сутність ПДВ переважно як складову управління фінансовою підсистемою підприємства.

Також для потреб обліку та контролю використовується визначення, яке міститься у пункті 14.1.178 Податкового кодексу України (далі – ПКУ): "податок на додану вартість – це непрямий податок, що нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V ПКУ" [1].

Таблиця 1.1.

Основні характеристики податку на додану вартість як економічної категорії.

Автор	Визначення
Білобровенко Т.В. [9]	ПДВ належить до одного з різновидів універсальних акцизів, який нараховується і сплачується до бюджету на кожному з етапів руху товарів від виробника до кінцевого споживача.
Бондар М., Ловінська Л., Лисенко Н. та ін. [31]	Податок на додану вартість належить до загальнодержавних непрямих податків на споживну вартість, який справляється з юридичних та фізичних осіб, та є основним джерелом поповнення Державного бюджету України.
Бурковська А.В., Ходикіна А.А. [58]	Податок на додану вартість є непрямим податком, який стягується в бюджет у вигляді надбавки до встановленої виробником ціни продукції (робіт або послуг), і сплачується виключно споживачами
Дугар Т.Є. [19]	ПДВ є непрямим податком з доданої вартості, яка формується на всіх стадіях виробництва чи обігу; цей податок включається у формі надбавки до ціни товару, робіт чи послуг і в повному обсязі сплачується кінцевим споживачем.
Подоланчук О.А. [41]	ПДВ – це непрямий загальнодержавний податок, він є складовою ціни товарів (робіт, послуг), складається з податкових зобов'язань щодо постачання товарів (робіт, послуг), податкового кредиту щодо постачання товарів (робіт, послуг), а також зобов'язань перед бюджетом з ПДВ
Світовий О.М. [43]	Зміст податок на додану вартість полягає у сплаті цього податку продавцем товарів (робіт, послуг) з тієї вартості, яка додається до вартості придбаних матеріалів чи отриманих послуг
Семененко Т.М. [44]	Відмічає, що податок на додану вартість є частиною новоствореної вартості придбаних товарів (виконаних робіт, наданих послуг), яка формується на кожному з етапів виробництва чи обігу, включається до складу ціни продукту і сплачується кінцевим споживачем. На думку науковця, ПДВ є податком на внутрішнє споживання продукції, адже він встановлюється у формі надбавки до ціни товарів (робіт, послуг), що споживаються на території України
Сидоренко Р.В. [45]	Податок на додану вартість відноситься до одного з найбільш прогресивних непрямих податків, і в умовах ринкової економіки він є найбільш ефективним. Як різновид непрямого податку, він є економічно нейтральним, оскільки зазвичай стягується за однаковою ставкою та практично зі всієї споживчої вартості
Чирва А. А. [59]	ПДВ є частиною новоствореної вартості, яка формується на кожному з етапів виробництва чи обігу, а його сума включається до реалізаційної ціни товару (роботи, послуги) та сплачується кінцевим споживачем

Соколов В. В. [48] та Товкун Л. В. [54] наголошують, що суть податку на додану вартість виявляється через функції, які він виконує як складова податкової системи. У працях вітчизняних науковців традиційно виділяють дві основні функції ПДВ: фіскальну та регулюючу, хоча іноді регулюючу функцію розглядають як додаток до фіскальної.

Фіскальна функція визначається природою податків, оскільки система оподаткування має на меті забезпечення фінансування державного бюджету.

Слід зазначити, що податок на додану вартість є єдиним серед усіх податків в системі оподаткування України, який повністю надходить до державного бюджету, що забезпечує його рівномірне та стабільне фінансування.

Регулююча функція податку на додану вартість проявляється у визначенні впливу податку на різні аспекти діяльності підприємства. Наприклад, в роботі Товкун Л. В. [54] наголошується, що використання податків як інструментів регулювання можливе через вирішення таких питань:

- визначення осіб, які зобов'язані сплачувати податок, і особливостей їх оподаткування;

- чітке визначення об'єкта оподаткування та методів розрахунку конкретних податків;

- встановлення джерел та строків сплати податків;

- визначення можливості надання пільг окремим секторам та / або виробникам товарів (робіт, послуг);

- можливість застосування різних умов оподаткування, таких як визначення розміру податкових ставок або методики їх розрахунку.

Загалом, відповідно до думки науковців, аналіз функцій податку на додану вартість сприяє кращому розумінню природи податкового навантаження та встановленню оптимальної форми оподаткування для підприємства.

Реалізація фіскальної функції податку пов'язана з питанням ефективного поповнення державного бюджету, що відображається у фіскальній ефективності податку на додану вартість. Очевидно, що дефіцит державного бюджету вимагає від української податкової системи в першу чергу підвищити фіскальну ефективність її складових. Додаткова мобілізація коштів повинна здійснюватися не шляхом збільшення фіскального навантаження або введення нових видів податків, а через вдосконалення механізмів адміністрування діючих податків.

На рисунку 1.1 подано список факторів, які сприяють або зменшують фіскальну ефективність податку на додану вартість (ПДВ) (побудовано згідно з [54]). Загалом можна зробити висновок, що досягнення фіскальної ефективності

будь-якого податку, включаючи ПДВ, можливе завдяки застосуванню прозорих методик для визначення бази оподаткування та чітких критеріїв для розрахунку податку.

Рис.1.1 Перелік чинників, які можуть сприяти як підвищенню, так і зниженню фіскальної ефективності податку на додану вартість (ПДВ):

Система електронного адміністрування податку на додану вартість (ПДВ) відіграє важливу роль у забезпеченні об'єктивних підходів до проведення розрахунків. Ця система дозволяє здійснювати складання податкових декларацій, вести Єдиний реєстр податкових накладних, складати звітність з ПДВ та при необхідності проводити коригування до податкової накладної у електронному форматі.

Згідно з думкою Білобровенко Т. В. [13], нарахування та сплата податку на додану вартість (ПДВ) вимагає чіткого визначення поняття "додана вартість", тобто об'єкта оподаткування. За словами вченого, додана вартість означає приріст вартості продукту, який виготовлений підприємством, у

порівнянні з вартістю використуваних ним на виробництві матеріальних ресурсів.

За словами Білобровенко Т. В., додана вартість може розглядатися з двох позицій. З одного боку, цей показник відображає суму доданої вартості на підприємстві без урахування попередніх витрат. З іншого боку, додана вартість може розглядатися як сума доходу суб'єкта господарювання, яка використовується для оплати факторів виробництва, задіяних у процесі виготовлення продукції. За таким підходом, економічно додана вартість може бути розглянута як показник заново створеної вартості, що була згенерована на підприємстві.

У роботі Осадча Г.Г. та Кудерська Н.В. [35] поняття доданої вартості розглядається з точки зору витрат, які утворюють її складові частини. Ці витрати включають:

- Матеріальні витрати, які формуються з вартості сировини та матеріалів, витрачених під час виробництва, а також послуг виробничого характеру, задіяних у виробництві.

- Заробітна плата, яка враховується разом з іншими заохочувальними та компенсаційними виплатами, а також сумами, спрямованими на соціальні заходи.

- Амортизація, яка включає суми нарахованих амортизаційних відрахувань за необоротні активи, які приймали участь у виробництві товарів, робіт або послуг.

Розглянуті підходи до трактування сутності доданої вартості надають уявлення про склад та послідовність її формування на підприємстві. Проте дослідники в працях [13] і [35] підкреслюють, що застосований ними економічний підхід до розгляду цього питання не може бути застосований при проведенні обліково-контрольних процедур.

Справді, у Податковому кодексі України [1] не міститься визначення поняття "додана вартість", що виключає її використання як об'єкта оподаткування для цілей обліку та контролю. Згідно з висновком Білобровенка Т. В. [13], об'єкт і база оподаткування податку на додану вартість можуть

різнитися від величини доданої вартості на підприємстві. Дослідник вважає, що ця ситуація виникає через те, що суб'єкти господарювання на практиці використовують різні методи розрахунку податку на додану вартість, що передбачають застосування не лише різних принципів її формування, а й різних методик обчислення (рис.1.2.).

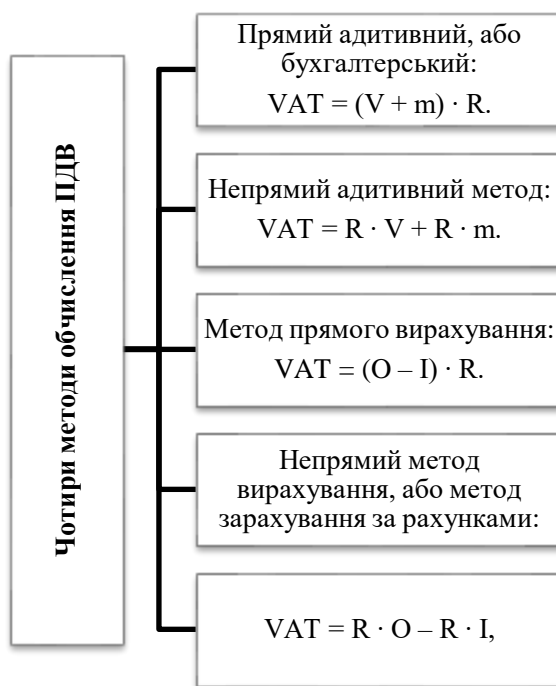
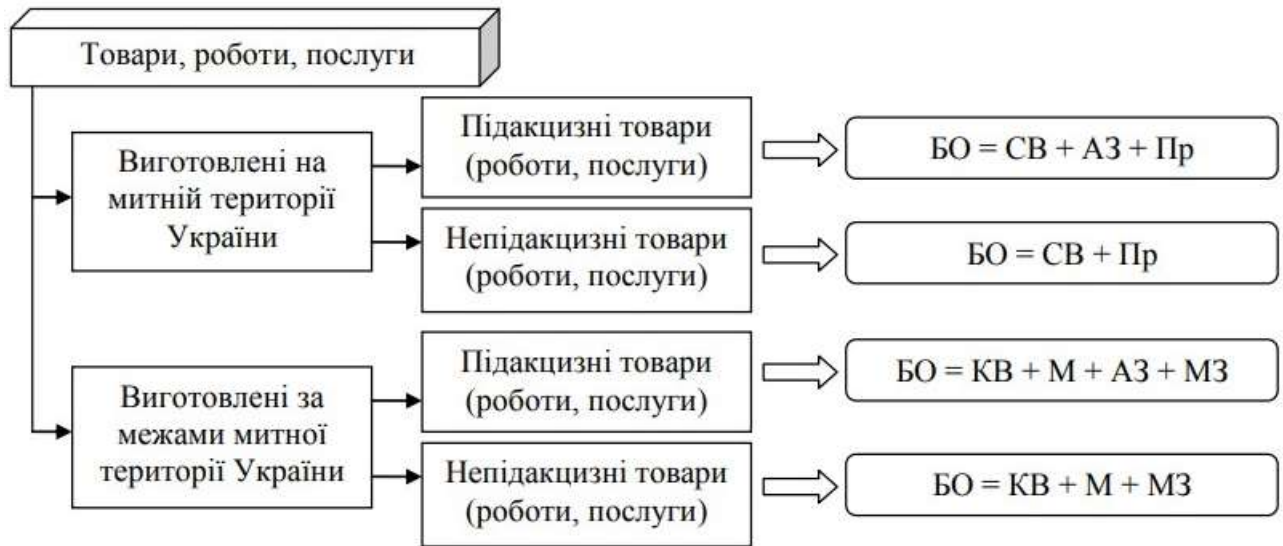

Рис. 1.2.Перелік методів обчислення ПДВ

Згідно з пунктом 185.1 Податкового кодексу України, об'єктом оподаткування податку на додану вартість є операції, що здійснюються платниками податку.

На рисунку 1.3 наведено схематичний розрахунок бази оподаткування податку на додану вартість, який побудовано згідно з даними з джерела [35].

Пояснення до рисунку 1.2:

- БО: база оподаткування ПДВ;
- СВ: собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг);
- АЗ: сума акцизного збору;
- Пр: величина прибутку;
- KB: контрактна вартість товарів (робіт, послуг);
- М: мито;
- МЗ: митний збір.

Рис. 1.3. Схематичний розрахунок бази оподаткування податку на додану вартість

Здійснені дослідження показують, що на процес розрахунку бази оподаткування ПДВ впливають наступні основні фактори:

- Місце виготовлення товарів, робіт, послуг (чи вони виготовлені на митній території України чи за її межами).
- Приналежність товарів (продукції) до категорії підакцизних товарів (продукції).

Дзюба О. та Волинець Ю. в своїй роботі [18] відзначають особливості ПДВ як економічної категорії, зокрема, його роль у балансуванні попиту та пропозиції на ринку. Вони вважають, що цей податок, включений безпосередньо до ціни товарів (робіт, послуг), стає ключовим фактором у формуванні цін. Отже, при встановленні цін на продукцію продавцям необхідно аналізувати реакцію споживачів на ціну товару (роботи, послуги) з урахуванням всіх непрямих податків. Повністю погоджуючись з дослідниками, можна зазначити, що між розміром ПДВ, що входить до ціни товару (роботи, послуги), та попитом на нього існує обернено пропорційна зв'язок. Тому

виробники товарів (робіт, послуг), які не враховують цей фактор, ризикують втратити частину своїх споживачів.

Ці дослідження відзначили важливу роль ПДВ у внутрішній системі обліку суб'єктів господарювання. Як неодмінна складова частина вартості продуктів (робіт, послуг), ПДВ впливає на формування цінової політики підприємств і повинен бути врахований під час аналізу ціноутворюючих факторів. Великий інтерес держави до нарахування та контролю ПДВ обумовлений його значущістю у наповненні дохідної частини бюджету, оскільки цей податок відноситься до основних джерел бюджетних надходжень.

Важливою метою дослідження ПДВ на підприємстві є пошук шляхів підвищення його фіскальної ефективності. Це може бути досягнуто шляхом вдосконалення системи електронного адміністрування податку, яка відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного контролю та спрощенні процедур. Постійний моніторинг змін у законодавстві щодо нарахування та сплати ПДВ також важливий для успішного функціонування системи.

1.2. Законодавче та нормативне регулювання процедур організації та ведення обліку, а також контролю за податком на додану вартість.

Згідно з пунктом 2 статті 3 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", бухгалтерський облік є обов'язковим для підприємств. Усі фінансові звіти, які включають грошові показники, такі як фінансова, податкова, статистична тощо, ґрунтуються на бухгалтерському обліку. Інформація, зібрана у системі обліку суб'єкта господарювання, є основним джерелом для формування даних щодо суми нарахованого ПДВ та його перерахування до бюджету.

Порядок організації та методики обліку та контролю ПДВ регулюється через низку нормативно-правових актів різних рівнів підпорядкування, головним з яких є Податковий кодекс України [1]. В розділі V цього Кодексу, що цілком присвячений податку на додану вартість, викладаються всі аспекти організації та методології, пов'язані з:

- визначенням переліку платників ПДВ;

- умовами та процедурою їх реєстрації;
- визначенням об'єкта та бази оподаткування для товарів, робіт, послуг в залежності від їх місця постачання;
- установленням правових вимог щодо моменту виникнення податкового зобов'язання і податкового кредиту;
- встановленням розмірів податкових ставок та умов їх застосування;
- переліком операцій, які не є об'єктом оподаткування, а також звільнених від оподаткування операцій.

Пункт 180.1 статті 180 Податкового кодексу України містить перелік платників податку на додану вартість, який можна побачити на рисунку 1.4, побудованому згідно з [1].

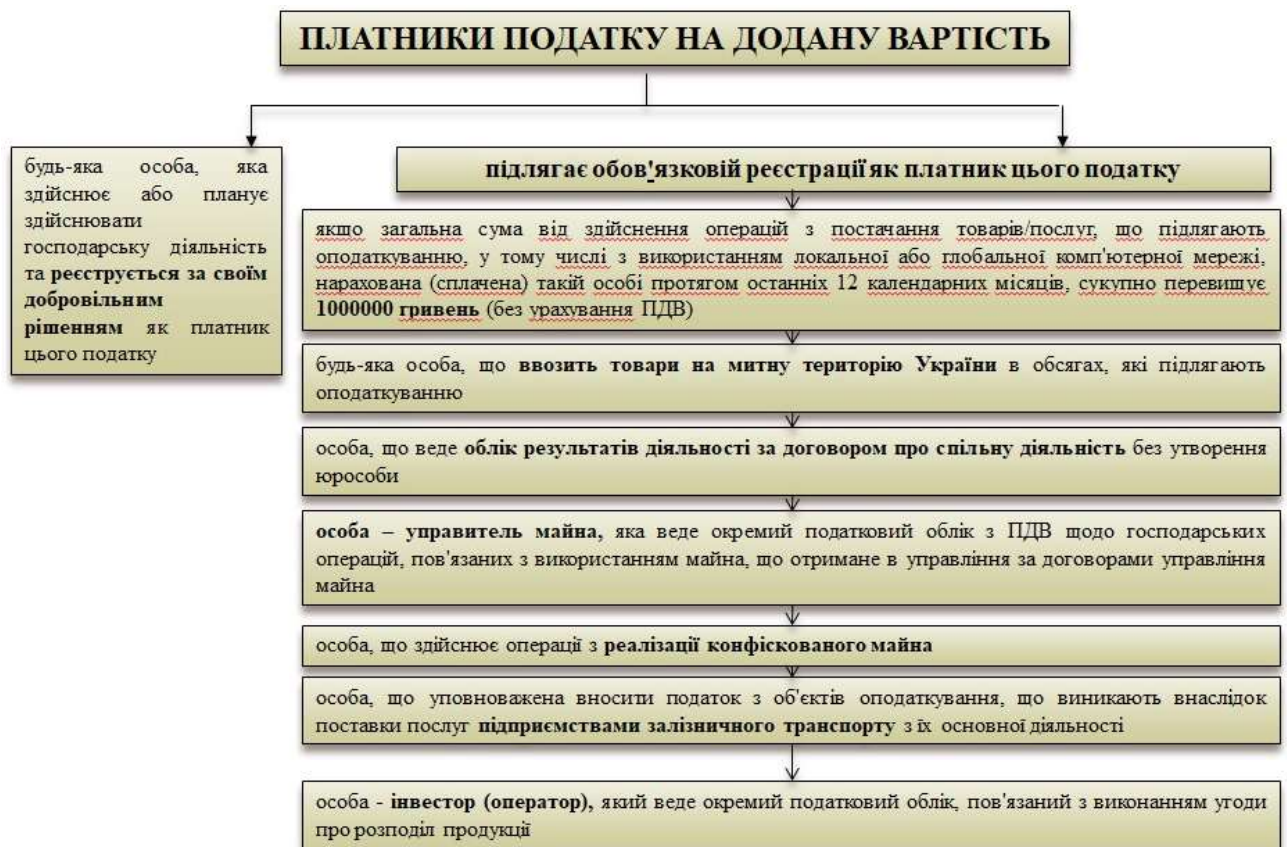

Рис.1.4. Перелік платників ПДВ

Відповідно до Податкового кодексу України [1], реєстрація платником ПДВ може бути обов'язковою або добровільною. Обов'язкова реєстрація стосується осіб, які протягом останніх 12 календарних місяців здійснили операції щодо постачання товарів або послуг, які підлягають оподаткуванню, і загальна сума таких операцій перевищила 1,0 млн грн (без урахування ПДВ).

Якщо особа не є платником ПДВ через те, що обсяги її оподатковуваних операцій менші за 1,0 млн грн або взагалі відсутні, вона має можливість добровільно зареєструватися як платник ПДВ. При цьому така реєстрація відбувається лише за умови подання заяви.

Також варто зазначити, що Податок на додану вартість (ПДВ) може бути сплачений без попередньої реєстрації особи як платника податку. Ця умова стосується осіб, які, хоч і не мають статусу платника податку, але ввозять товари на митну територію України у обсягах, що підлягають оподаткуванню відповідно до Податкового кодексу України (див. пункт 181.2 ПКУ). Крім цього, ПДВ може бути сплачений без реєстрації особи-одержувача послуг від нерезидентів, місце постачання яких знаходиться на митній території України. У цьому випадку податок нараховується за стандартною ставкою податку 20% або за ставкою 7%, залежно від виду послуги.

Згідно з пунктом 193.1 статті 193 Податкового кодексу України, ставки ПДВ встановлюються у відсотках від бази оподаткування в таких розмірах: 20%, 0%, 7% і 14% [1]. Види операцій, що підлягають оподаткуванню за кожною з цих ставок, визначені в статтях 193-195 ПКУ і представлені на рисунку 1.5.

Загальний аналіз вказує на те, що норми розділу V Податкового кодексу України орієнтовані на правове регулювання процедур нарахування та сплати ПДВ. Це включає визначення платників податку, бази оподаткування, ставок ПДВ та умов їх застосування, а також типів господарських операцій, які звільнені від сплати ПДВ тощо. У той же час в Україні розроблено ряд нормативних документів, які регламентують організацію та методику обліку та контролю ПДВ на вітчизняних підприємствах. Основні з них представлені у таблиці 1.2.

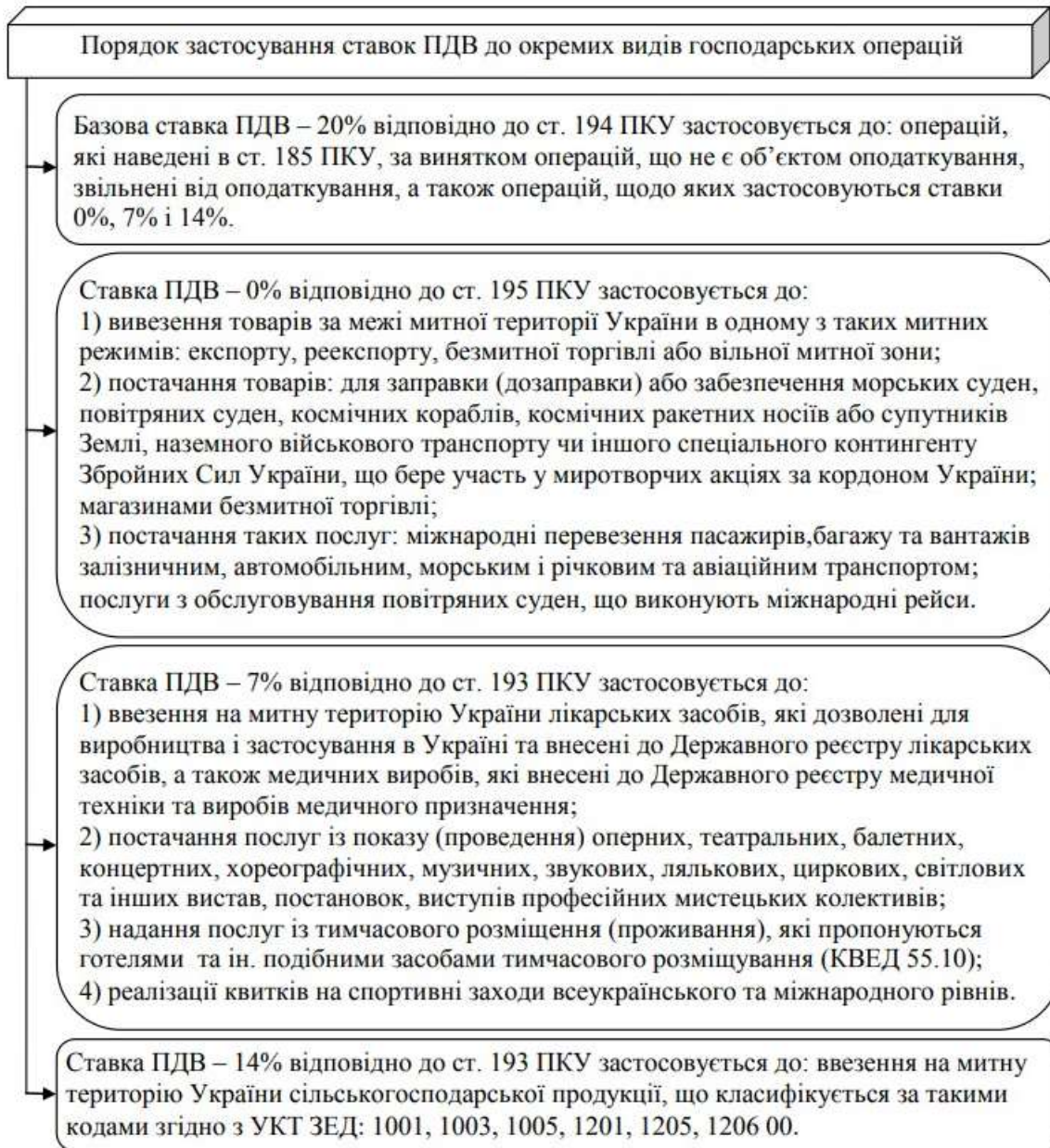

Рис.1.5. Процедура використання різних ставок ПДВ для конкретних видів економічних операцій.

З метою поліпшення організаційних процесів суб'єктів господарювання у сфері оподаткування та для підвищення рівня координації заходів, спрямованих на забезпечення фіскальної ефективності ПДВ, була розроблена система його електронного адміністрування (далі - СЕА ПДВ).

Нормативні акти, що встановлюють правила і методи проведення обліку та контролю за податком на додану вартість.

Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість [4]	Визначає складові механізми відкриття і закриття рахунків в системі електронного адміністрування ПДВ, порядок складання в СЕА ПДВ податкових накладних та розрахунків коригування кількісних і вартісних показників до податкових накладних, а також встановлює алгоритм проведення розрахунків з бюджетом, який передбачає використання зазначених рахунків.
Порядок заповнення податкової накладної [18]	Визначає методику заповнення реквізитів в податковій накладній та порядок складання розрахунку коригування кількісних і вартісних показників до неї
Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних [6]	Встановлює механізм внесення відомостей в ЄРПН з податкових накладних та / або розрахунків коригувань кількісних і вартісних показників до них
Порядок зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних [7]	Визначає механізм зупинення реєстрації податкових накладних / розрахунків коригування в ЄРПН, встановлює організаційні і процедурні засади діяльності комісій з питань зупинення реєстрації податкових накладних / розрахунків коригування в ЄРПН, наводить перелік прав та обов'язків їх членів.
Порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість [5]	Затверджено форми та алгоритми складання окремих видів податкової звітності з ПДВ
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [8]	Встановлено, що суб'єкти господарювання незалежно від виду діяльності для узагальнення інформації про розрахунки за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників, та за фінансовими санкціями, які справляються в дохід бюджету, використовують рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами»
Інструкція про застосування Плану рахунків [9]	Встановлено особливості застосування окремих субрахунків для рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами». Зокрема, це стосується таких субрахунків: – 641 «Розрахунки за податками»; – 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»; – 643 «Податкові зобов'язання»; – 644 «Податковий кредит».

Згідно з Тітенко З. [53], впровадження системи електронного адміністрування ПДВ та успішне впровадження її на практиці вітчизняних підприємств має декілька ключових переваг, в тому числі:

- Підвищення прогнозованості обсягів надходжень ПДВ до державного бюджету;
- Зниження адміністративного тиску на суб'єкти господарювання, що пов'язаний з фіскальною функцією податків;
- Зменшення кількості перевірок підприємств;
- Скорочення переліку критеріїв для автоматичного бюджетного відшкодування;
- Унеможливлення формування підприємствами фіктивного кредиту з метою отримання неправомірного відшкодування ПДВ з бюджету;
- Забезпечення автоматичного режиму бюджетного відшкодування ПДВ для експортерів та інвесторів.

Процедура використання Системи електронного адміністрування податку на додану вартість визначена в Порядку, зокрема, це охоплює відкриття або закриття рахунків суб'єктами господарювання, роботу в системі для створення податкових накладних та, у потрібних випадках, внесення коригувань до них. Відповідно до визначень, викладених у пункті 5 нормативного документу, електронні рахунки відкриваються підприємствами тільки після їх реєстрації як платників ПДВ, згідно з переліком, який органи ДПС надсилають до Державної казначейської служби України не пізніше, ніж за один робочий день до дати реєстрації цих суб'єктів як платників податку.

Відповідно до пункту 13 Порядку електронного адміністрування ПДВ, платник податку має можливість отримувати від органів ДПС інформацію про стан свого електронного рахунку, а також про суми ПДВ, на які він має право зареєструвати податкові накладні або коригувальні розрахунки у Єдиному реєстрі податкових накладних (далі - ЄРПН).

Спосіб складання податкової накладної та при необхідності внесення коригувань до неї визначено в Порядку заповнення податкової накладної (Порядок № 463). Згідно з пунктом 2 цього нормативного документу, податкова накладна та всі додатки до неї мають бути складені виключно у електронній формі з урахуванням вимог щодо реєстрації у порядку, передбаченому чинним

законодавством, та з обов'язковим накладанням електронного підпису уповноваженої платником особи.

У відповідності з пунктом 3 Порядку № 463, усі податкові накладні мають бути зареєстровані у Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України, та у формі, яка була чинною на день реєстрації. Крім того, важливо враховувати, що платник податку має право зареєструвати податкову накладну в ЄРПН на суму податку (р), яка розраховується згідно з формулою, наведеною в пункті 9 Порядку електронного адміністрування ПДВ.

$$\Sigma \text{Накл.} = \Sigma \text{НО} + \Sigma \text{М} + \Sigma \text{ПР} + \Sigma \text{ОВ} - \Sigma \text{НВ} - \Sigma \text{В} - \Sigma \text{П},$$

де: НО – сума ПДВ, відображена в податкових накладних та розрахунках коригування, які зареєстровані в ЄРПН; М – сума ПДВ, сплачена платником податку під час ввезення товарів на митну територію України, визначена на підставі даних митних декларацій; ПР – сума поповнення електронного рахунку з рахунку платника; ОВ – сума податків, які за останні 12 місяців були задекларовані платником до сплати до бюджету та погашені (відстрочені, розстрочені); НВ – сума податку відповідно до даних з виданих платником ПДВ податкових накладних та розрахунків коригувань, які зареєстровані в ЄРПН; В – сума податку, яка була заявлена платником податку до бюджетного відшкодування; П – загальна сума перевищення податкових зобов'язань, зазначених платником податку у поданих контролюючому органу податкових деклараціях з ПДВ, суми податку, яка наведена у складених цим платником податкових накладних, що зареєстровані в ЄРПН.

Механізм введення інформації в Єдиний реєстр податкових накладних (ЄРПН) з податкових накладних та/або розрахунків коригувань кількісних і вартісних показників до них описаний у Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних. Згідно з пунктом 3 цього нормативного документу, прийняття від платників ПДВ даних та їх внесення до ЄРПН проводиться у робочі дні з 8:00 до 20:00. Протягом цього часу жодні технічні обслуговування та інші регламентні процеси з інформаційною базою не проводяться, за винятком аварійних випадків.

Відповідно до пункту 4 Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних, до ЄРПН вносяться дані щодо податкових накладних та/або розрахунків коригування, які прийняті для реєстрації, реєстрацію яких вже

здійснено, або реєстрація їх була зупинена. Також включаються відомості про ті податкові накладні, щодо яких прийнято рішення про реєстрацію або відмову у реєстрації відповідно до встановленого порядку.

Згідно з пунктом 3 Порядку зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, кожна податкова накладна, яка була зареєстрована в ЄРПН постачальником (покупцем) продукції (товарів, робіт, послуг), обов'язково перевіряється на відповідність ознакам безумовної реєстрації, перелік яких визначений у відповідному нормативному документі. Важливо зауважити, що платник податку, у якого була складена та подана для реєстрації в ЄРПН податкова накладна / розрахунок коригування, що не відповідає жодній з ознак безумовної реєстрації, негайно перевіряється на відповідність критеріям ризиковості платника, а також на показники, за якими визначається позитивна податкова історія суб'єкта господарювання. Також проводиться перевірка податкової накладної / розрахунку коригування, які не мають жодної ознаки безумовної реєстрації, на відповідність відображених у них господарських операцій критеріям ризиковості їх здійснення. Варто зазначити, що повний перелік таких показників наведено у додатках до нормативного документу.

Форми і процедури складання різних видів податкової звітності з ПДВ визначені у Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість [5]. Цей Порядок охоплює такі види податкової звітності:

- Податкова декларація з ПДВ;
- Уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з ПДВ у зв'язку з виправленням виявлених помилок самостійно;
- Розрахунок податкових зобов'язань, які нараховуються отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник ПДВ, за послуги, надані нерезидентами, включаючи їх постійні представництва, що не є платниками податків, на митній території України.

Виявлено, що українська правова система володіє значним асортиментом нормативних актів, які визначають порядок організації та методики обліку і контролю податку на додану вартість.

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

2.1. Аналіз фінансово-економічних показників виробничо-господарської діяльності

Успішність господарської діяльності підприємства в будь-якій галузі економіки залежить від ефективного використання його матеріальних, виробничих та фінансових ресурсів. Щоб забезпечити стійкий розвиток, конкурентоспроможність на ринку товарів та послуг і уникнути банкрутства, необхідно проводити фінансовий аналіз та своєчасно виявляти недоліки у фінансово-господарській діяльності досліджуваного підприємства.

Бухгалтерська фінансова звітність є важливим джерелом оперативної та повної інформації про фінансовий стан підприємства, результати його господарської діяльності та використання ресурсів. Під час здійснення фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання слід враховувати особливості галузі та виробничих ресурсів. Фінансова звітність підприємства містить такі форми, як форма 1 та форма 2.

Для забезпечення стабільної роботи підприємства необхідно мати ефективні та сучасні основні засоби, які потребують регулярного оновлення.

Таблиця 2.1

Показники стану основних засобів ТОВ «ПРИМІЄР»

Показник	Роки			Абсолютне Відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Первісна вартість, тис.грн.	908,2	913,7	1329,2	5,5	415,5	1,006	1,455
Знос, тис.грн.	609,3	687,3	834,6	78	147,3	1,128	1,214
Залишкова вартість, тис.грн.	298,9	226,4	494,6	-72,5	268,2	0,757	2,185
Коефіцієнт зносу	0,671	0,752	0,628	0,081	-0,124	1,121	0,835
Коефіцієнт придатності	0,329	0,248	0,372	-0,081	0,124	0,754	1,500

Аналізуючи таблицю 2.1., можна зауважити стабільну тенденцію зростання первісної вартості (з 908,2 тис. грн. до 1329,2 тис. грн.) та залишкової вартості (з 298,9 тис. грн. до 494,6 тис. грн.). Однак, темп зростання залишкової вартості в останні роки перевищило зростання первісної вартості, що позитивно позначилося на коефіцієнті зносу. Цей

коефіцієнт зменшився з 0,671 до 0,628 протягом розглянутого періоду, що вплинуло на зростання показника придатності на цей рівень.

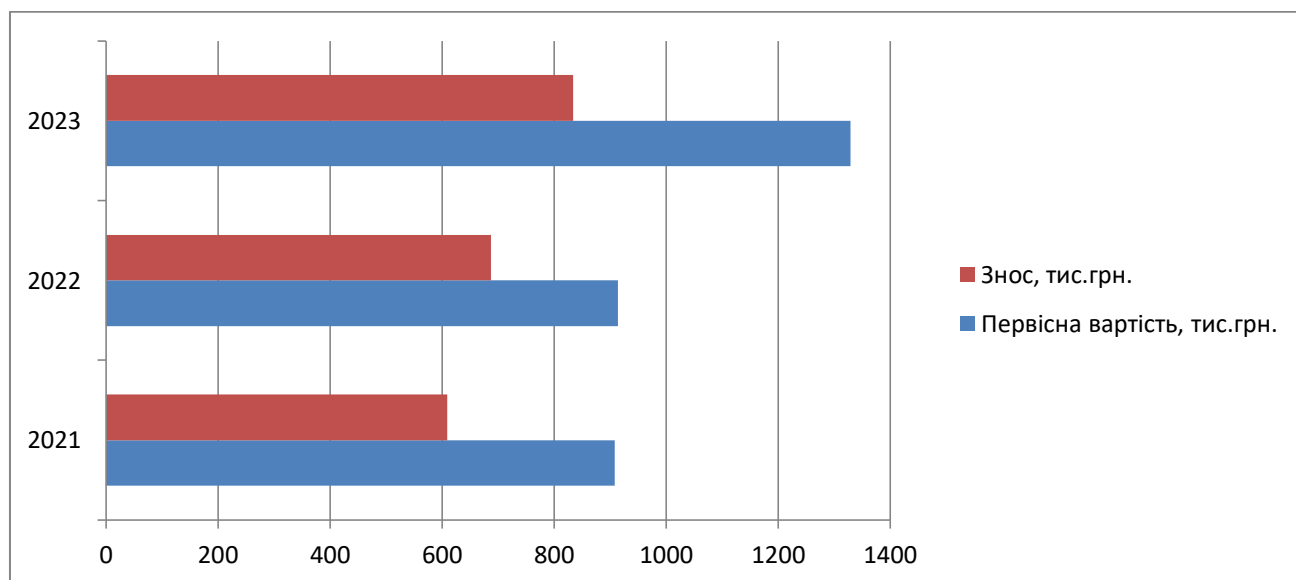

Рис.2.1. Динаміка показників стану основних засобів

Далі виконується аналіз показників ефективності використання основних засобів, таких як фондівдача, фондомісткість, фондоозброєність та фондорентабельність. Динаміка цих показників представлена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники ефективності використання основних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	3	4	5	6	7	8	9
Чистий дохід	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Середньооблікова чисельність	15	13	13	-2	0	0,867	1,000
Середньорічна вартість основних засобів	908,2	913,7	1329,2	5,5	415,5	1,006	1,455
Чистий прибуток (збиток)	279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2	6,301	1,101
Фондовіддача	10,376	46,670	38,459	36,294	-8,211	4,498	0,824
Фондомісткість	0,096	0,021	0,026	-0,075	0,005	0,222	1,214
Фондоозброєність	60,547	70,285	102,246	9,738	31,962	1,161	1,455
Фондорентабельність	0,308	1,930	1,461	1,622	-0,469	6,263	0,757

Аналізуючи показники з таблиці 2.2, можна спостерігати ріст середньорічної вартості основних засобів і значне зростання обсягу виробництва та чистого прибутку протягом періоду з 2021 по 2023 рік.

За аналізований період, чистий дохід зріс на 41696,6 тис. грн, а чистий прибуток - на 1662 тис. грн. У той же час, середньорічна залишкова вартість основних засобів збільшилась тільки на 195,7 тис.грн. Ці фактори негативно позначилися на фондівдачі основних засобів, яка зменшилась з 46,67 грн/грн у 2021 році до 38,46 грн/грн у 2023 році.

Слід відзначити коливання фондоозброєності, як наслідок зростання середньорічної вартості основних засобів і стабільності середньооблікової чисельності працівників.

Фондорентабельність значно зменшилась внаслідок коливання середньорічної вартості основних засобів та чистого прибутку. У 2022 році цей показник становив 1,46%.

Для досягнення ефективної роботи підприємства необхідна оптимальна структура оборотних засобів. Структуру та динаміку стану оборотних засобів розглянуто у таблицях 2.3 та 2.4.

Таблиця 2.3

Структура оборотних активів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Запаси	4363,9	4189	3392,1	-174,9	-796,9	0,960	0,810
Дебіторська заборгованість	753	4373,1	4018,5	3620,1	-354,6	5,808	0,919
Гроші та їх еквіваленти	239,6	234,8	869,9	-4,8	635,1	0,980	3,705
Витрати майбутніх періодів							
Інші оборотні активи	138,8	2,2		-136,600	-2,200	0,016	0,000
Всього	5495,3	8799,1	8280,5	3303,800	-518,600	1,601	0,941

Аналізуючи таблицю 2.3, варто відзначити значну питому вагу дебіторської заборгованості у вартості оборотних активів. У 2021 році її вартість становила 753 тис. грн, а в 2023 році вона зросла до 4018,5 тис. грн. Це пояснюється нестабільною економічною ситуацією в країні та суттєвим зростанням закупівельних цін. Позитивною тенденцією є зменшення вартості запасів на підприємстві. Структуру оборотних активів та їх динаміку представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники структури оборотних активів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Запаси	79,411	47,607	40,965	-31,804	-6,642	0,600	0,860
Дебіторська заборгованість	13,703	49,699	48,53	35,996	-1,169	3,627	0,976
Гроші та їх еквіваленти	4,36	2,668	10,505	-1,692	7,837	0,612	3,937
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні активи	2,526	0,026	0	-2,500	-0,026	0,010	0,000
Всього	79,411	47,607	40,965	-31,804	-6,642	0,600	0,860

Варто зазначити позитивну тенденцію зниження обсягу запасів, який скоротився з 79,411% до 40,965%.

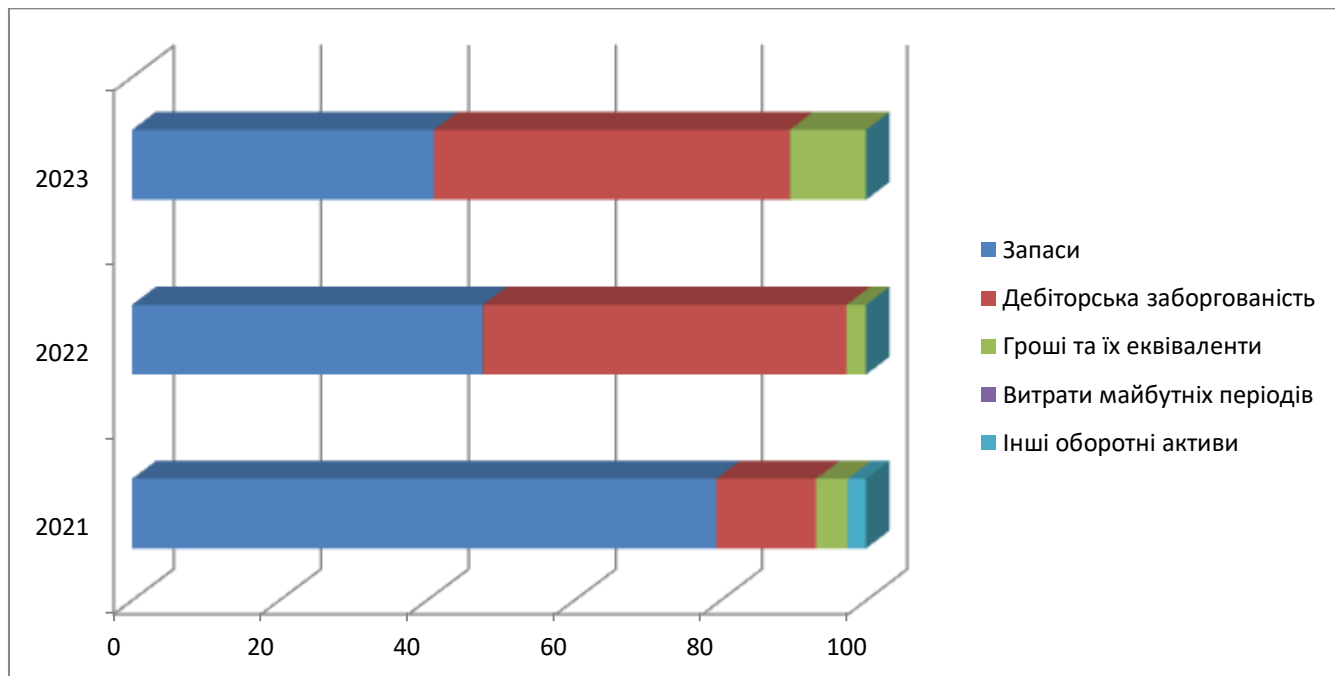

Рис.2.2. Структура оборотних активів

Показники ефективності використання оборотних засобів приведені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

Динаміка показників ефективності використання оборотних активів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої продукції, тис.грн.	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис.грн.	5495,3	8799,1	8280,5	3303,8	-518,6	1,601	0,941
Коефіцієнт оборотності	0,583	0,206	0,162	-0,377	-0,044	0,353	0,786
Коефіцієнт завантаження	1,715	4,846	6,174	3,131	1,328	2,826	1,274
Число днів в аналізованому періоді, дні	360	360	360	0	0	1,000	1,000
Тривалість обороту, дні	209,94	74,28	58,31	-	-	0,354	0,785
				135,660	15,970		

Аналізуючи табл.2.5, можна зробити висновок щодо оборотності оборотних активів. Динаміка коефіцієнта оборотності є негативною: у 2021 році він становив 0,583, а вже у 2023 році – 0,162, тобто зменшився на 0,421 пункти. Для нашого підприємства це негативний сигнал, оскільки вказує на зниження обороту оборотних активів, тобто суми, отриманої з

кожної гривні реалізованих робіт. Розглядаючи рис.2.3, можна спостерігати показники ефективності використання оборотних активів.

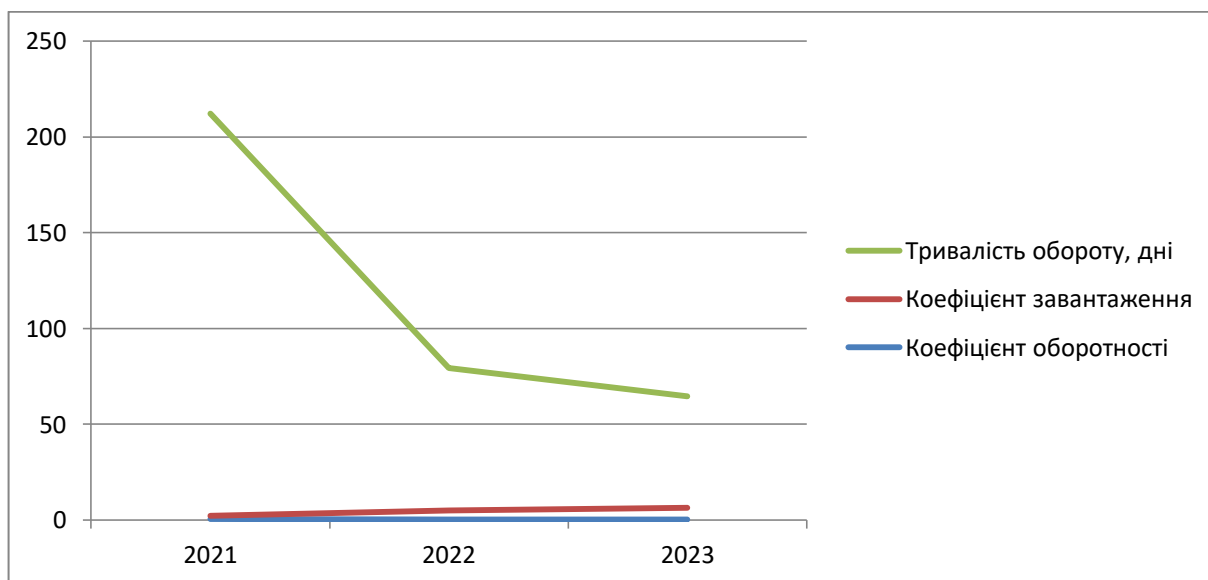

Рис. 2.3. Розвиток показників ефективності використання оборотних активів

У 2021 році тривалість одного обороту становила 209,94 дні, у 2022 році вона зменшилась на -135,66 днів, а вже у 2023 році цей показник досяг 58,31 дня, що призвело до зниження оборотності оборотних засобів на 97%.

Зростання коефіцієнта завантаження та збільшення тривалості обороту оборотних засобів свідчать про неефективну оптимізацію їх структури та погіршення ефективності їх використання.

Доходи, витрати та фінансові результати не є просто заключним етапом облікової процедури, а представляють сферу бухгалтерського обліку, яка перетинається з економічною статистикою та фінансовим аналізом. Остаточним фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є прибуток. Фінансові результати визначаються шляхом розрахунку доходів та відповідних витрат підприємства.

Для аналізу структури доходів ми побудуємо аналітичну табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка доходів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Інші операційні доходи	1,4		1,5	-1,4	1,5	0,000	
Інші доходи		186,7		186,7	-186,7		0,000
Разом доходи	9424,800	42829,400	51121,500	33404,6	8292,1	4,544	1,194

Прибуток є основним показником, що узагальнює результати діяльності ТОВ «ПРИМІЄР». Він визначає кінцевий результат фінансової діяльності підприємства та має вплив на формування оборотних коштів, виконання зобов'язань перед бюджетом, платоспроможність підприємства, а також доходи акціонерів.

Досягнення чистого прибутку підприємства залежить від фінансових результатів, отриманих в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також внаслідок надзвичайних подій. Така класифікація фінансових результатів грає важливу роль при розрахунку показників доходності (рентабельності) підприємства.

Аналіз прибутку здійснюється шляхом порівняння даних за 2021, 2022 і 2023 роки. Під час аналізу необхідно оцінити темпи зростання прибутку в цілому та окремо для кожної його складової, дослідити та розрахувати фактори, що впливають на зміну прибутку, визначити рівень їх впливу та виявити можливості для збільшення прибутку. Також потрібно оцінити рівень рентабельності підприємства.

Аналіз названих доходів можна проводити залежно від виду продукції, товарів або послуг, а також залежно від видів організацій збуту.

Крім доходу від реалізації продукції, підприємство може мати інші операційні доходи, наприклад, доходи від операційної оренди активів.

Для аналізу структури доходів можна скласти аналітичну таблицю 2.7, яка відображатиме динаміку цих доходів.

Таблиця 2.7.

Динаміка показників фінансових результатів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Інші операційні доходи	1,4		1,5	-1,4	1,5		
Інші доходи		186,7		186,7	-186,7		
Разом доходи	9424,80	42829,40	51121,50	33404,6	8292,1	4,544	1,194

Аналіз таблиці 2.7 показує, що дохід від реалізації продукції є найсуттєвішим у порівнянні з іншими показниками.

Рисунок 2.4 відображає зміну доходу від реалізації згідно з таблицею 2.7.

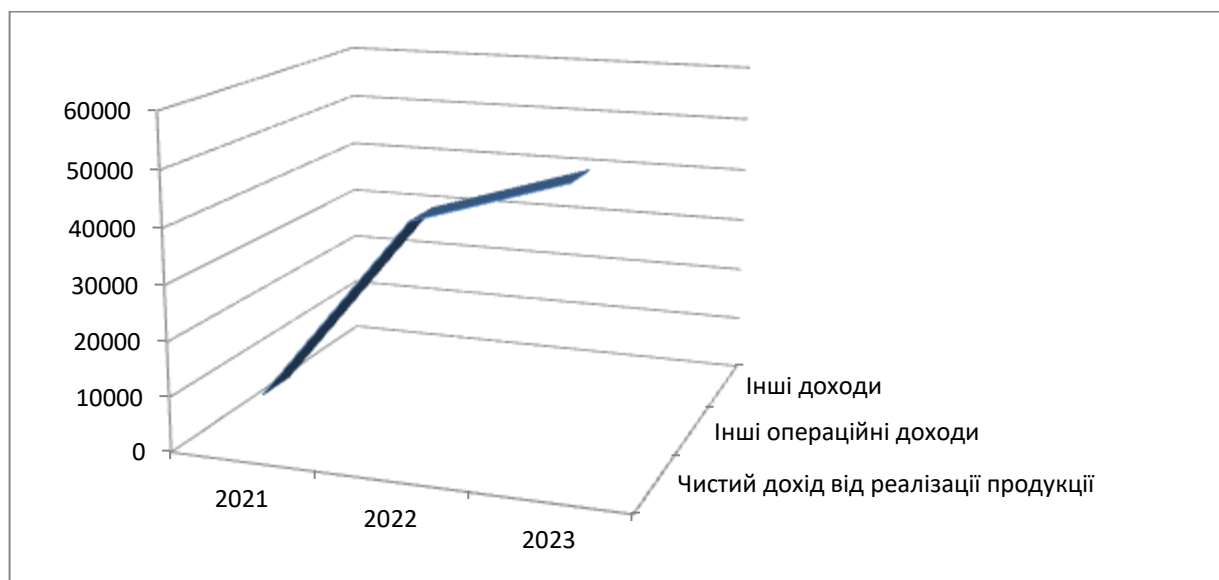

Рис. 2.4 Зміна доходу від реалізації продукції

Таблиця 2.8 відображає динаміку витрат і відрахувань.

Таблиця 2.8

Зміна витрат і відрахування

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції	8109,4	37899,6	44490,8	29790,2	6591,2	4,674	1,174
Інші операційні витрати	973,5		4262,5	-973,5	4262,5		
Інші витрати		2778,9		2778,9	-2778,9		
Витрати з податку на прибуток	62	387,2	426,3	325,2	39,1	6,245	1,101
Разом витрати	9144,9	41065,7	49179,6	31920,8	8113,9	4,491	1,198

Згідно з таблицями 2.8 і 2.9, видно, що собівартість реалізованої продукції має найбільшу питому вагу серед витрат. У 2021 році вона становила 88,677%, у 2022 році – 992,29%, а в 2023 році – 90,466%. Також інші операційні витрати складають певну частку. У 2021 році вони становили 10,645%, а в 2023 році – 8,667%. Витрати на оподаткування зростають, але їх питома вага

коливається. У 2021 році вона становила 0,678%, у 2022 році – 0,943%, а в 2023 році – 0,867%.

Таблиця 2.9

Зміна питомої ваги витрат і відрахування

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції	88,677	92,29	90,466	3,613	-1,824	1,041	0,980
Інші операційні витрати	10,645	0	8,667	-10,645	8,667		
Інші витрати	0	6,767	0	6,767	-6,767		
Витрати з податку на прибуток	0,678	0,943	0,867	0,265	-0,076	1,391	0,919
Разом витрати	100	100	100	0	0	1,000	1,000

На основі наявних доходів і витрат, прибуток ТОВ «ПРИМІЄР» відображений у складі, представленому в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Зміна прибутку підприємства

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Разом доходи	9424,8	42829,4	51121,5	33404,6	8292,1	4,544	1,194
Разом витрати	9082,9	40678,5	48753,3	31595,6	8074,8	4,479	1,199
Фінансовий результат до оподаткування	341,9	2150,9	2368,2	1809	217,3	6,291	1,101
Податок на прибуток	62	387,2	426,3	325,2	39,1	6,245	1,101
Чистий прибуток	279,9	1763,7	1941,9	1483,800	178,2	6,301	1,101

Дані таблиці 2.11 свідчать про прибуткову діяльність підприємства у 2021- 2023 роках, де відображений чистий прибуток у сумі 279,9 тис. грн. у 2021 році, 1763,7 тис. грн. – 2022 рік та у 2023 році він становив 1941,9 тис.грн. Доходи у 2022 році зросли на 33404,6 тис. грн. або 354,4% порівняно з

2021 роком, а у 2023 році спостерігався вже не такий різкий ріст на 8292,1 тис. грн. або 19,4% порівняно з 2022 роком. Витрати також зросли у 2022 році на 31595,6 тис. грн. або 347,9% порівняно з 2021 роком, та у 2023 році збільшилися тільки на 8074,8 тис. грн. або на 19,9% порівняно з 2022 роком. Фінансовий результат до оподаткування у 2022 році збільшився на 1809 тис. грн. порівняно з 2021 роком, а у 2023 році спостерігався ріст на 217,3 тис. грн. порівняно з 2022 роком, що становить 10,1%.

Ефективність функціонування підприємства визначається оптимальним рівнем структури його витрат, що впливають на собівартість товарів або послуг і є основою для формування цін. Інформація про стан витрат підприємства надається у Формі №2-м. Динаміка формування чистого прибутку досліджуваного підприємства представлена у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка формування чистого прибутку.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Собівартість реалізованих товарів	88,677	92,29	90,466	3,613	-1,824	1,041	0,980
Інші операційні доходи	1,4		1,5	-1,4	1,5		
Інші доходи		186,7		186,7	-186,7		
Інші операційні витрати	10,645	0	8,667	-10,645	8,667		
Інші витрати	0	6,767	0	6,767	-6,767		
Податок на прибуток	0,678	0,943	0,867	0,265	-0,076	1,391	0,919
Чистий прибуток	279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2	6,301	1,101

Дані таблиці свідчать про те, що підприємство отримує чистий прибуток протягом аналізованого періоду. У порівнянні з 2021 роком, у 2022 році чистий прибуток суттєво збільшився на 1483,8 тис. грн., а у 2023 році відносно 2022 року спостерігався нетакий різкий ріст тільки на 178,2 тис. грн.. Значення чистого прибутку складає відповідно 279,9 тис. грн. у 2021 році, 1763,7 тис. грн. у 2022 році та 1941,9 тис. грн. у 2023 році.

Ключовими показниками управління прибутком є показники прибутковості, які відображають ефективність результатів господарської

діяльності підприємства в порівнянні з витратами, що пов'язані з отриманням цих результатів.

Прибутковість підприємства відображається через абсолютні (прибуток) та відносні (рентабельність) показники. Показники рентабельності (прибутковості) оцінюють фінансові результати відносно доходу від реалізації та використання власного майна та капіталу, і в їх визначеннях зазвичай використовується чистий прибуток.

Розрахунок показників рентабельності для досліджуваного підприємства наведений у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12.

Зміна рентабельності підприємства

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2	6,301	1,101
Середня сума загального капіталу, тис. грн.	5794,2	9025,5	8775,1	3231,3	-250,4	1,558	0,972
Середня сума оборотного капіталу, тис. грн.	5495,3	8799,1	8280,5	3303,8	-518,6	1,601	0,941
Середня сума основного капіталу, тис. грн.	298,9	226,4	494,6	-72,5	268,2	0,757	2,185
Середня сума власного капіталу, тис. грн.	3061,6	4825,3	6767,2	1763,7	1941,9	1,576	1,402
Виручка від реалізації, тис. грн.	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Прибутковість, в % до:	4,83%	19,54%	22,13%	0,147	0,026	4,045	1,132
загального капіталу							
оборотного капіталу	5,09%	20,04%	23,45%	0,150	0,034	3,935	1,170
основного капіталу	93,64%	779,02%	392,62%	6,854	-3,864	8,319	0,504
власного капіталу	9,14%	36,55%	28,70%	0,274	-0,079	3,998	0,785
реалізації	2,97%	4,14%	3,80%	0,012	-0,003	1,392	0,918

Згідно з представленою таблицею, очевидно, що протягом 2021-2023 років підприємство забезпечувало прибутковість своєї діяльності.

Слід зауважити, що варто відзначити позитивний аспект: темп зростання виручки від реалізації перевищує темп зростання собівартості продукції. Також важливим є збільшення рентабельності реалізованої продукції.

Результати розрахунку зазначених показників наведені в таблиці 2.4. Всі ці показники мають взаємозв'язок і повинні аналізуватися у контексті виробничої динаміки протягом звітної періоду або періоду, на який розробляється стратегічний план майбутнього розвитку. Взаємозв'язок цих показників має відповідати наступному: $K_{рп} < K_{рм} < K_{рвк}$

$$2,97 < 4,83 < 9,14$$

$$4,14 < 19,54 < 36,55$$

$$3,8 < 22,13 < 28,7$$

Отже, у 2021-2023 роках залишається найбільш оптимальним співвідношення показників.

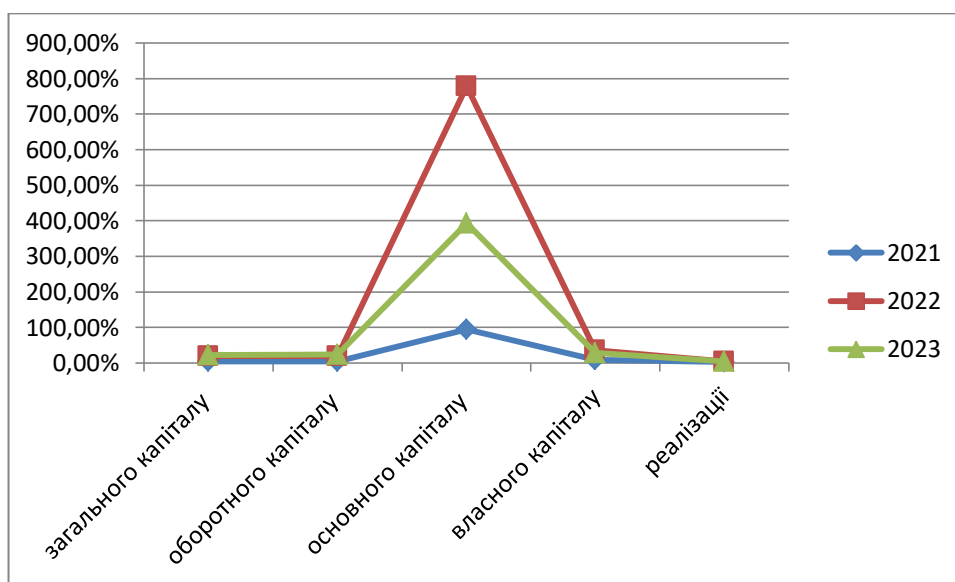

Рис. 2.5 Динаміка показників прибутковості

Отримане зростання показників рентабельності свідчить про успішність управлінських заходів, які спрямовані на поліпшення роботи підприємства, розширення виробництва та підвищення обсягів реалізації продукції. Це зростання чистого прибутку свідчить про ефективність обраної стратегії управління прибутком на поточному етапі. Такі заходи збільшення прибутковості підприємства мають обґрунтовану підставу.

В таблиці 2.7 представлені основні економічні показники діяльності підприємства.

Зауважується, що обсяг реалізованої продукції у 2022 році збільшився на 33219,3 тис. грн. порівняно з 2021 роком, а в 2023 році порівняно з 2022 роком

зріс на 8477,3 тис. грн. У той же час, собівартість реалізованих робіт зросла на 630 тис. грн. порівняно з 2021 роком у 2022 році, а в 2023 році порівняно з 2022 роком зменшилася на 416,6 тис. грн.

Таблиця 2.7

Економічні показники діяльності ТОВ «ПРИМІЄР»

№	Показник	Один, вим.	Роки			Абсолютне відхилення	
			2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Дохід від реалізації робіт	тис. грн.	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3
2.	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	8109,4	37899,6	44490,8	29790,2	6591,2
3.	Чистий прибуток (збиток)		279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2
5	Рентабельність реалізованих робіт	%	3,45	4,65	4,36	1,202061	-0,28889
6	Середньооблікова чисельність працюючих	чол.	15	13	13	-2,000	0,000
7	Середньорічна продуктивність праці	тис. грн./особу	540,63	2915,35	3422,37	2374,727	507,015
8	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	908,2	913,7	1329,2	5,500	415,500
9	Фондовіддача	грн./грн.	10,376	46,67	38,459	36,294	-8,211
10	Фондомісткість	грн./грн.	0,096	0,021	0,026	-0,075	0,005
11	Фондоозброєність	грн./грн.	60,547	70,285	102,246	9,738	31,961
	фондорентабельність		0,308	1,93	1,461	1,622	-0,469
12	Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	5495,3	8799,1	8280,5	3303,800	-518,600
13	Коефіцієнт оборотності	-	0,583	0,206	0,162	-0,377	-0,044
14	Коефіцієнт завантаження		1,715	4,846	6,174	3,131	1,328
	Тривалість обороту, дні		209,94	74,28	58,31	-135,660	-15,970

На підприємстві спостерігається стабільність середньоспискової чисельності працівників. Середньорічна вартість основних засобів зросла. Фондовіддача, що вказує, скільки продукції припадає на одиницю засобів, складала у 2021 році 10,376 гривні за гривню засобів, у 2022 році – 46,67 гривні за гривню засобів, а у 2023 році – 38,459 гривні за гривню засобів.

ТОВ «ПРИМІЄР» працювало прибутково та рентабельно протягом 2021-2023 років.

Отже, аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства свідчить про його нестабільність протягом останніх трьох років,

але використання виробничих ресурсів та фінансові результати показують тенденцію до погіршення.

2.2 Організація та способи ведення обліку податку на додану вартість на підприємстві.

Згідно з пунктом 44.1 статті 44 Податкового кодексу України [1], всі суб'єкти оподаткування повинні проводити облік доходів, витрат та інших показників, які визначають об'єкт оподаткування та/або суму податкових зобов'язань. Цей облік здійснюється на основі первинних документів, реєстрів обліку, фінансової звітності, інших облікових документів, а також інформації, необхідної для розрахунку та сплати податків і зборів, які обов'язково ведеться відповідно до чинного законодавства.

Згідно з Тарасенко Л., Павлоцькою К. [52], організація обліку ПДВ має ряд характерних особливостей, включаючи різноманітні методи визначення дати визнання податкового зобов'язання та податкового кредиту, особливості у складанні та реєстрації податкових накладних в Єдиній реєстраційній та податковій системі, а також практичне впровадження розрахунків з бюджетом з використанням системи електронного адміністрування.

Вчені підкреслюють, що шляхом систематизації документації щодо взаємовідносин з контрагентами формується комплексний набір даних для відображення операцій з ПДВ в системі обліку, який включає ряд послідовних етапів (див. рис. 2.6) [52].

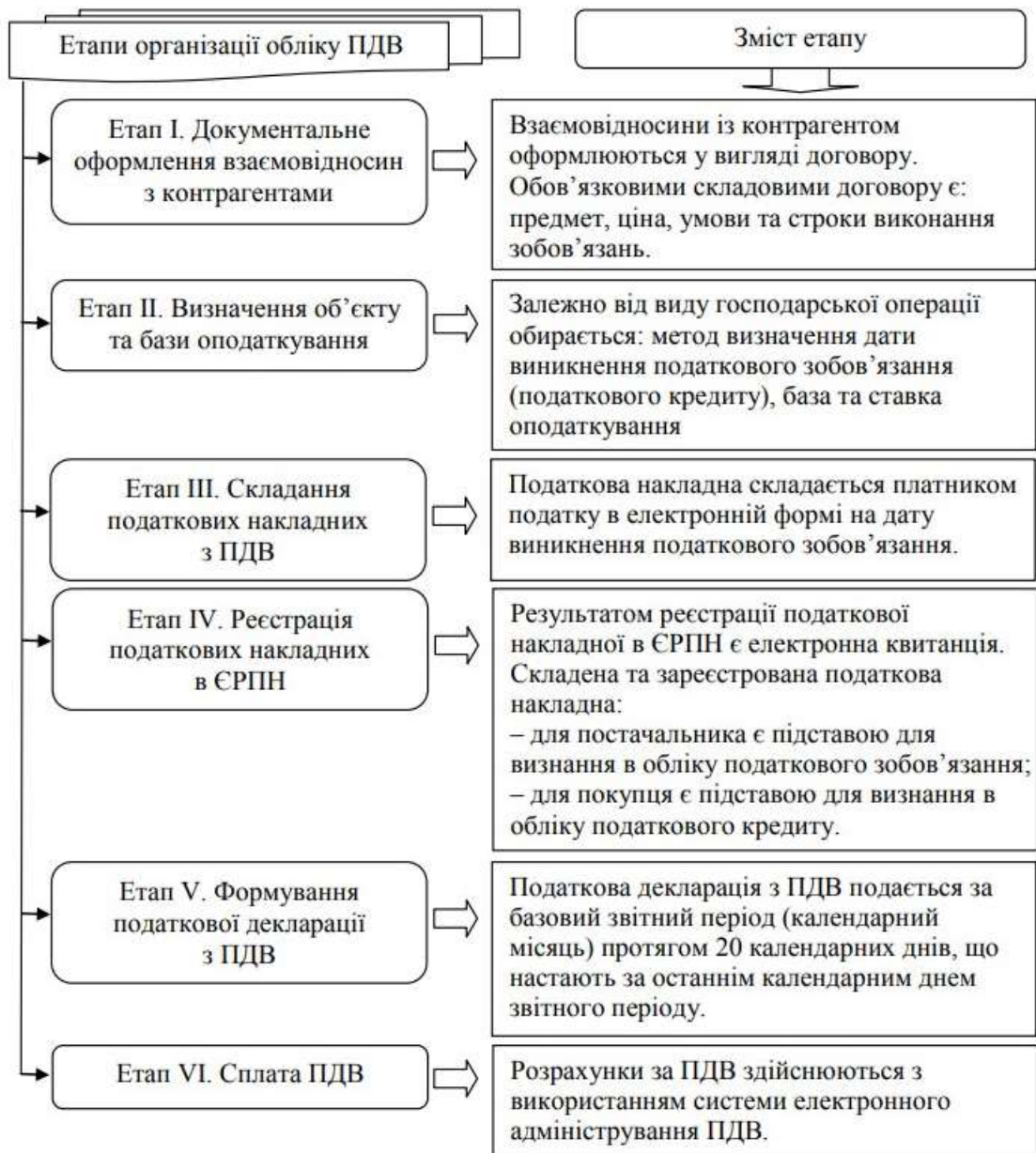

Рис. 2.6 Процес створення даних щодо ПДВ у системі обліку підприємства

Податкова накладна є основним документом, який служить підставою для обчислення податкових зобов'язань з ПДВ при продажу товарів (робіт, послуг) продавцем - платником ПДВ, а також являється документальним підтвердженням можливості зарахування витрат на оплату ПДВ при закупівлі товарів (робіт, послуг) до податкового кредиту покупця - платника податку.

У таблиці 2.13 (створеній згідно з [47]) подано перелік первинних документів, які формують основу для реєстрації платником податку суми податкового зобов'язання або податкового кредиту за ПДВ.

Первинні документи, на основі яких відображаються в обліку суми податкового зобов'язання або податкового кредиту за ПДВ.

Зміст господарської операції	Перелік первинних документів
Відображення в обліку суми податкового зобов'язання з ПДВ	Банківська виписка, рахунок-фактура, прибутковий касовий ордер.
	Договір постачання товарів (робіт, послуг), накладна, товарно-транспортна накладна, акт приймання-передачі виконаних послуг
	Податкова накладна, розрахунок коригування до податкової накладної
	Бухгалтерська довідка (розрахунок).
Відображення в обліку суми податкового кредиту з ПДВ	Платіжне доручення, банківська виписка, видатковий касовий ордер
	Договір постачання товарів (робіт, послуг), накладна, товарно-транспортна накладна, акт приймання-передачі виконаних послуг
	Податкова накладна, розрахунок коригування до податкової накладної
	Бухгалтерська довідка (розрахунок).
	Митні декларації, транспортні накладні (авіа-, залізничні накладні) Транспортні квитки, готельні квитки або рахунки за послуги зв'язку, касові чеки, які визнаються без отримання податкової накладної.
Відображення в обліку сплати ПДВ	Платіжне доручення, банківська виписка щодо перерахування коштів з власного рахунку на рахунок в СЕА ПДВ
	Витяг з СЕА ПДВ – щодо списання коштів Державною казначейською службою України з електронного рахунку платника податку
	Витяг з СЕА ПДВ – щодо повернення коштів, які були надлишково сплачені за заявою платника (бюджетного відшкодування)
	Платіжне доручення, банківська виписка щодо перерахування коштів з власного рахунку на рахунок Державної фіскальної служби для сплати ПДВ при ввезенні товарів на митну територію України

Згідно з пунктом 1 Порядку заповнення податкової накладної, її можуть скласти тільки особи, які мають реєстрацію як платники податку у відповідному контролюючому органі та отримали індивідуальний податковий номер платника ПДВ [6]. Згідно з вимогами чинного законодавства, податкова накладна та всі додатки до неї мають бути складені тільки у електронному вигляді та підписані електронним підписом уповноваженої особи платника. Також обов'язковою є реєстрація всіх податкових накладних суб'єкта господарювання в Єдиній реєстраційній та податковій системі.

Згідно з пунктом 201.10 статті 201 Податкового кодексу України [1], при здійсненні операцій з постачання товарів (робіт, послуг) продавець, який є платником податку, зобов'язаний не лише скласти податкову накладну в установлені терміни, але також зареєструвати її в Єдиній реєстраційній та податковій системі та надати покупцю за його вимогою. Підтвердженням прийняття податкової накладної до Єдиного реєстру податкових накладних є електронна квитанція, яка надсилається продавцю протягом операційного дня (робочого дня з 8:00 до 20:00).

Згідно з пунктом 4 Порядку ведення Єдиного реєстру податкових накладних [3], суб'єкти господарювання подають до Єдиного реєстру податкових накладних інформацію щодо наступних видів документів:

1. Податкові накладні та/або розрахунки коригування, які вже були прийняті до Єдиного реєстру податкових накладних і ще потребують реєстрації.
2. Документи, реєстрацію яких зупинено на даний момент.
3. Документи, щодо яких вже прийнято рішення про реєстрацію або про відмову у реєстрації.

Відповідно до нормативного документа [3], податкова накладна або розрахунок коригування до неї складаються та реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних постачальником - платником податку, за винятком деяких випадків. Зокрема, у випадку надання послуг нерезидентом, податкова накладна або розрахунок коригування складаються та реєструються покупцем - платником ПДВ, який має реєстрацію на території України.

Також важливо відзначити, що розрахунок коригування до податкової накладної, який був складений постачальником на покупця - платника податку, повинен бути зареєстрований в Єдиному реєстрі податкових накладних:

- Постачальником, якщо передбачається збільшення суми компенсації вартості товарів (робіт, послуг) на його користь або якщо коригування кількісних та вартісних показників не змінює загальну суму цієї компенсації;

- Покупцем, якщо передбачається зменшення суми компенсації вартості товарів (робіт, послуг) на користь постачальника. У цьому випадку постачальник надсилає складений розрахунок коригування до податкової накладної покупцеві.

Згідно з пунктом 201.10 статті 201 Податкового кодексу України [1], встановлено різні крайні терміни реєстрації податкових накладних та/або розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. Ці терміни узагальнено на рисунку 2.7.

Рис.2.7. Граничні терміни реєстрації податкових накладних та/або розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Пунктом 201.11 статті 201 Податкового кодексу України передбачено ситуації, коли платники податку можуть включати суму ПДВ до складу податкового кредиту без наявності податкової накладної, але при наявності документів, які її замінюють. Цю інформацію узагальнено в таблиці 2.14, побудованій на основі [1].

З аналізу таблиці можна зробити висновок, що всі вказані документи повинні обов'язково містити інформацію про загальну вартість отриманих

товарів (робіт, послуг), суму ПДВ та податковий номер продавця. Також важливо звернути увагу на наявність обмеження щодо суми постачання для касових чеків.

Таблиця 2.14.

Документи, що служать основою для відображення суми податкового кредиту без наявності податкової накладної.

Первинний документ	Обов'язкові реквізити документу	Наявність обмежень по сумі постачання	Норма ПКУ
Транспортний квиток	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця	Не встановлено	Пп. «а» п. 201.11
Готельний рахунок	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця	Не встановлено	Пп. «а» п. 201.11
Рахунок, який виставляється платнику ПДВ за послуги зв'язку	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця	Не встановлено	Пп. «а» п. 201.11
Рахунок за послуги, вартість яких визначається на підставі показників з приладів обліку	Загальна сума платежу, сума ПДВ, податковий номер продавця	Не встановлено	Пп. «а» п. 201.11
Касовий чек	Загальна сума коштів, що підлягає сплаті покупцем (включаючи суму ПДВ), окремо сума податку (з визначенням фіскального номера та ПІН постачальника)	200 грн. за день (без урахування ПДВ)	Пп. «б» п. 201.11

Бухгалтерський облік податку на додану вартість у ТОВ «ПРИМІЄР» проводиться за допомогою методу подвійного запису з використанням рахунків та субрахунків, що визначені в Інструкції про застосування Плану рахунків [9]. У разі потреби підприємство може самостійно розробляти більш деталізовані субрахунки, враховуючи вимоги системи управління, для забезпечення контролю та аналізу. Перелік використовуваних рахунків та субрахунків наведено в Робочому плані рахунків, який є додатком до Наказу про облікову політику підприємства.

У ТОВ «ПРИМІЄР» облік ПДВ здійснюється за допомогою таких субрахунків:

- 641 «Розрахунки за податками» - призначений для обліку різних податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства, таких як податок на прибуток, ПДВ та інші.

- 643 «Податкові зобов'язання» - використовується для обліку суми ПДВ, яка визначається зі суми передоплати за готову продукцію, товари, послуги тощо, що підлягають відвантаженню чи виконанню.

- 644 «Податковий кредит» - призначений для обліку суми ПДВ, на яку суб'єкт господарювання отримав право зменшити податкове зобов'язання.

- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» - використовується для обліку коштів на рахунку у СЕА ПДВ, відкритому платнику податку в Державній казначейській службі України, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих в банку чи органах Державної казначейської служби України відповідно до чинного законодавства.

Згідно з пунктом 198.1 статті 198 Податкового кодексу України [1], на підприємстві податковий кредит з ПДВ формується внаслідок наступних операцій:

- придбання необоротних активів та/або товарів і отримання послуг;
- отримання оподатковуваних послуг від нерезидента;
- ввезення необоротних активів на митну територію України відповідно до угод оперативного чи фінансового лізингу;
- ввезення товарів та/або необоротних активів на митну територію України.

Таблиця 2.15

Відповідність рахунків для обліку податкового кредиту з ПДВ у ТОВ «ПРИМІЄР»

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Оприбутковано товар від постачальника	281	631
Відображаємо право на податковий кредит з ПДВ	6442	631
Отримано маркетингову послугу	93	685
Відображаємо право на податковий кредит з ПДВ	6442	685
Придбано МШП підзвітною особою	22	372
Перша подія – перерахування авансу постачальнику		

Перераховано аванс постачальнику	377	311
Відображаємо право на податковий кредит з ПДВ	6442	6441
Перерахували митному органу суму імпортного ПДВ	377	311
Включаємо до складу податкового кредиту суму ПДВ, сплачену на митниці	6442	377
Реєстрація податкових накладних в ЄРПН		
Нараховано суму податкового кредиту з ПДВ відповідно до зареєстрованих в ЄРПН податкових накладних	6412	6442

Відповідно до підпункту 185.1 Податкового кодексу України, при постачанні товарів або наданні послуг продавець, який є платником ПДВ, зобов'язаний нараховувати податкові зобов'язання з цього податку. Загалом, дата виникнення податкових зобов'язань з ПДВ визначається як будь-яка з подій, що сталася першою:

- дата зарахування коштів на рахунок платника податку в банку, дата зарахування електронних грошей на електронний гаманець у разі оплати товарів чи послуг електронними грошима, та дата оприбуткування готівки у касі у разі постачання товарів чи послуг за готівку (або, у випадку відсутності каси, дата інкасації готівки в банку).
- дата відвантаження товарів, або, у випадку експорту товарів, дата оформлення митної декларації, яка свідчить про факт перетинання митного кордону України. Для послуг, дата виникнення податкових зобов'язань визначається як дата оформлення документа, що підтверджує факт надання послуг платником податку.

В таблиці 2.16 наведено взаємозв'язок рахунків для обліку податкового зобов'язання з ПДВ у ТОВ «ПРИМІЄР».

Таблиця 2.16

Рахунки, що використовуються для ведення обліку податкових зобов'язань з ПДВ у компанії ТОВ «ПРИМІЄР».

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Перша подія – отримання попередньої оплати		
Отримано попередню оплату від покупця	311	681
Нараховано суму податкового зобов'язання з ПДВ	643	6412
Відображено дохід від продажу товарів	361	702
Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	702	643
Проведено взаємозалік заборгованостей	681	361
Перша подія – реалізація товарів		
Відображено дохід від продажу товарів	361	702
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	6412

Після впровадження системи електронного адміністрування ПДВ, для ведення обліку коштів на електронному рахунку у Державній казначейській службі України, який відкривається ТОВ «ПРИМІЄР», використовується субрахунок 315 "Спеціальні рахунки в національній валюті". Кореспонденція рахунків з руху коштів у системі електронного адміністрування ПДВ на підприємстві подана у таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Рух коштів у системі електронного адміністрування ПДВ у ТОВ «ПРИМІЄР» можна описати через кореспонденцію рахунків.

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Перераховано кошти з поточного рахунку на електронний ПДВ-рахунок	315	311
Списано узгоджену суму податкових зобов'язань з ПДВ з електронного рахунку	6412	315
Отримано на поточний рахунок з електронного ПДВрахунку суму бюджетного відшкодування	311	315

В кінці звітного періоду суми нарахованих та зареєстрованих в Єдиній реєстраційній та податковій деклараційній системі (ЄРПН) податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ відображаються у Податковій декларації з податку на додану вартість.

Податкова декларація з ПДВ складається за один календарний місяць. Згідно з підпунктом 49.18.1 статті 49 Податкового кодексу України, встановлена форма податкової звітності має бути подана контролюючому органу не пізніше ніж за 20 календарних днів після завершення звітного місяця. У випадку, якщо кінцевий строк подання Податкової декларації з ПДВ припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається наступний операційний (банківський) день після такого вихідного або святкового дня.

Дослідження показали, що в діяльності ТОВ «ПРИМІЄР» порядок організації та методики обліку ПДВ відповідає вимогам чинного облікового та податкового законодавства. Суб'єкт господарювання дотримується всіх вимог

нормативних документів щодо складання податкових накладних та розрахунків коригування, вчасно відображає їх в Єдиній реєстраційній та податковій деклараційній системі (ЄРПН) та своєчасно складає Податкову декларацію з ПДВ.

2.3. Представлення операцій з оплати податку на додану вартість у фінансовій та податковій звітності компанії.

Важливим етапом у процесі гармонізації податкової системи України до системи Європейського Союзу було введення системи електронного адміністрування податку на додану вартість з 1 січня 2015 року.

Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову "Деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість" від 16 жовтня 2014 року № 569. Ця постанова визначає порядок електронного адміністрування ПДВ, включаючи:

- процедури відкриття та закриття рахунків для адміністрування ПДВ;
- аспекти створення податкових накладних та коригування кількісних і вартісних показників у податкових накладних;
- процедури здійснення розрахунків з бюджетом при використанні вказаних рахунків.

Додана вартість формується протягом всього циклу виробництва та обігу товарів і завершується реалізацією кінцевому споживачеві. Податок на додану вартість (ПДВ) має значну податкову базу, яка охоплює всі види різноманітних товарів і послуг. Об'єктами оподаткування є господарські операції з:

- реалізації різноманітних товарів;
- створення та постачання послуг;
- імпорту промислових та продовольчих товарів на митну територію країни;
- експорту товарів за межі митної території країни;
- надання різноманітних послуг у сфері міжнародних перевезень транспортними засобами.

У сучасних умовах господарювання зміцнення фінансового стану та покращення платоспроможності вітчизняних підприємств вимагають зосередження уваги на організації та здійсненні внутрішнього контролю за такими аспектами, як розмір грошових коштів, витрачених на погашення заборгованості з податку на додану вартість, а також на швидкість їх обертання та інші аспекти.

Модифікуючи визначення внутрішнього контролю, ми розглядаємо внутрішній контроль як комплекс форм, методів, інструментів, прийомів та процедур, за допомогою яких контролер отримує інформацію про фактичний стан розрахунків за податком на додану вартість, встановлює відхилення між отриманими даними та очікуваними, визначає причини цих відхилень та розробляє заходи з метою їх усунення або попередження виникнення у майбутньому.

Здійснення внутрішнього контролю над показниками Податкової декларації з податку на додану вартість, включаючи встановлення причин та оцінку факторів, які впливають на їх розмір та структуру, неможливе без надійної та відповідної аналітичної інформації. Іншими словами, без аналітичного забезпечення внутрішній контроль виявлення недоліків у декларації не здійснюється.

Розрахунки з бюджетом за податком на додану вартість у формах фінансової звітності показані на рисунку 2.8.

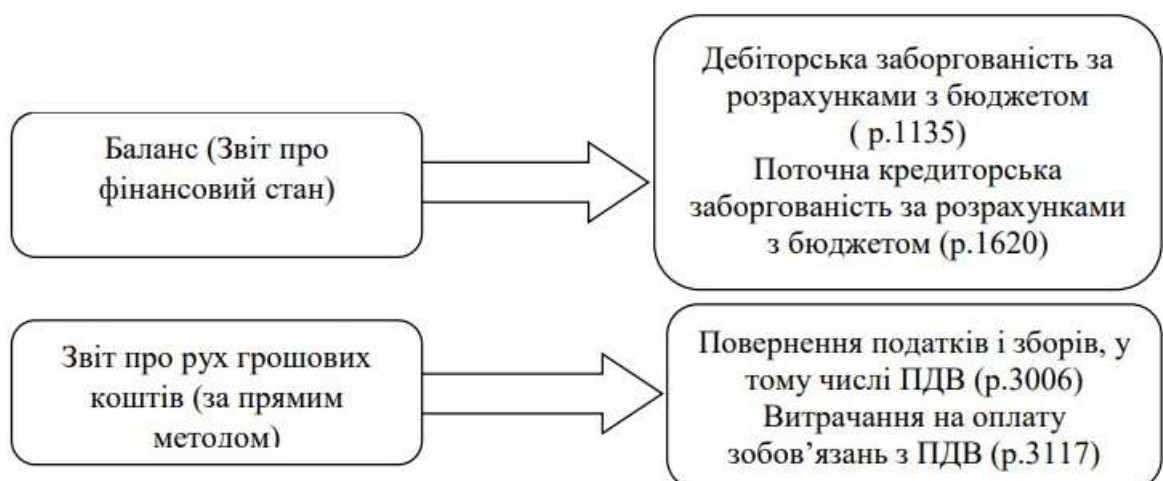

Рис.2.8. Представлення розрахунків з бюджетом щодо податку на додану вартість у фінансовій звітності.

Звернімо увагу, що ведення обліку фінансових операцій з податку на додану вартість регулюється стандартами бухгалтерського обліку, чинними нормативно-правовими актами України у сфері обліку, контролю та аналізу, а також відповідними внутрішніми документами підприємств, такими як наказ про облікову політику.

Крім складання фінансової звітності, ТОВ «ПРИМІЄР» також подає Податкову декларацію з податку на додану вартість. Методика складання цієї декларації визначена у наказі Міністерства фінансів України від 28 січня 2016 року під номером 21 "Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість".

Усі показники, що включаються до податкової декларації, реєструються в гривневому еквіваленті без копійок та з відповідним округленням відповідно до правил. Суб'єкт господарювання самостійно розраховує суму податкового зобов'язання за відповідний період та відображає це в податковій звітності. Інформація, представлена в податковій звітності, має відповідати даним бухгалтерського обліку підприємства.

Важливо зауважити, що у рядках звітності, які не заповнюються, не потрібно ставити прочерки або інші знаки чи символи. Передача податкової звітності у електронному форматі через електронне зв'язок відбувається згідно з регламентом підготовки та подання податкових документів за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку.

Суб'єкт господарювання подає декларацію за звітний період, в якому відбувається оподаткування об'єктів, або у випадку наявності інформації, яка підлягає декларуванню. Давайте розглянемо форму податкової декларації з ПДВ на (рис. 2.9).

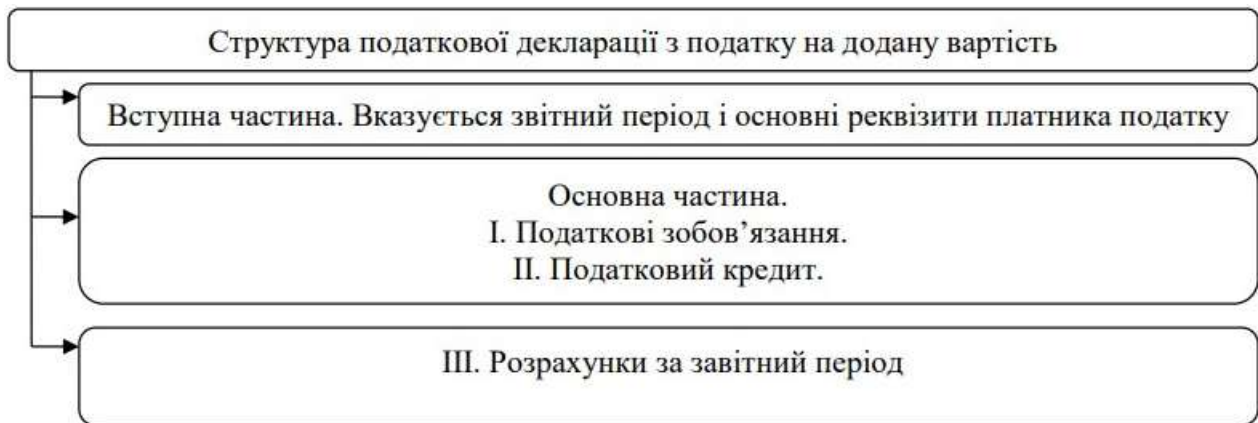

Рис.2.9. Структура податкової декларації з ПДВ

Додатки до податкової декларації з податку на додану вартість мають свої коди. На дату 25 квітня 2023 року їх було 7. У Додатку 3 міститься інформація про бюджетне відшкодування, а також проведено розрахунок суми цього відшкодування.

До додатків також включаються Уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з податку на додану вартість, який проводиться у зв'язку з коригуванням самостійно виявлених помилок, а також Розрахунок податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, який не є зареєстрованим як платник ПДВ. Цей розрахунок стосується послуг, що надаються нерезидентами, включаючи їх постійні представництва, які не мають реєстрації як платники податків, на митній території України.

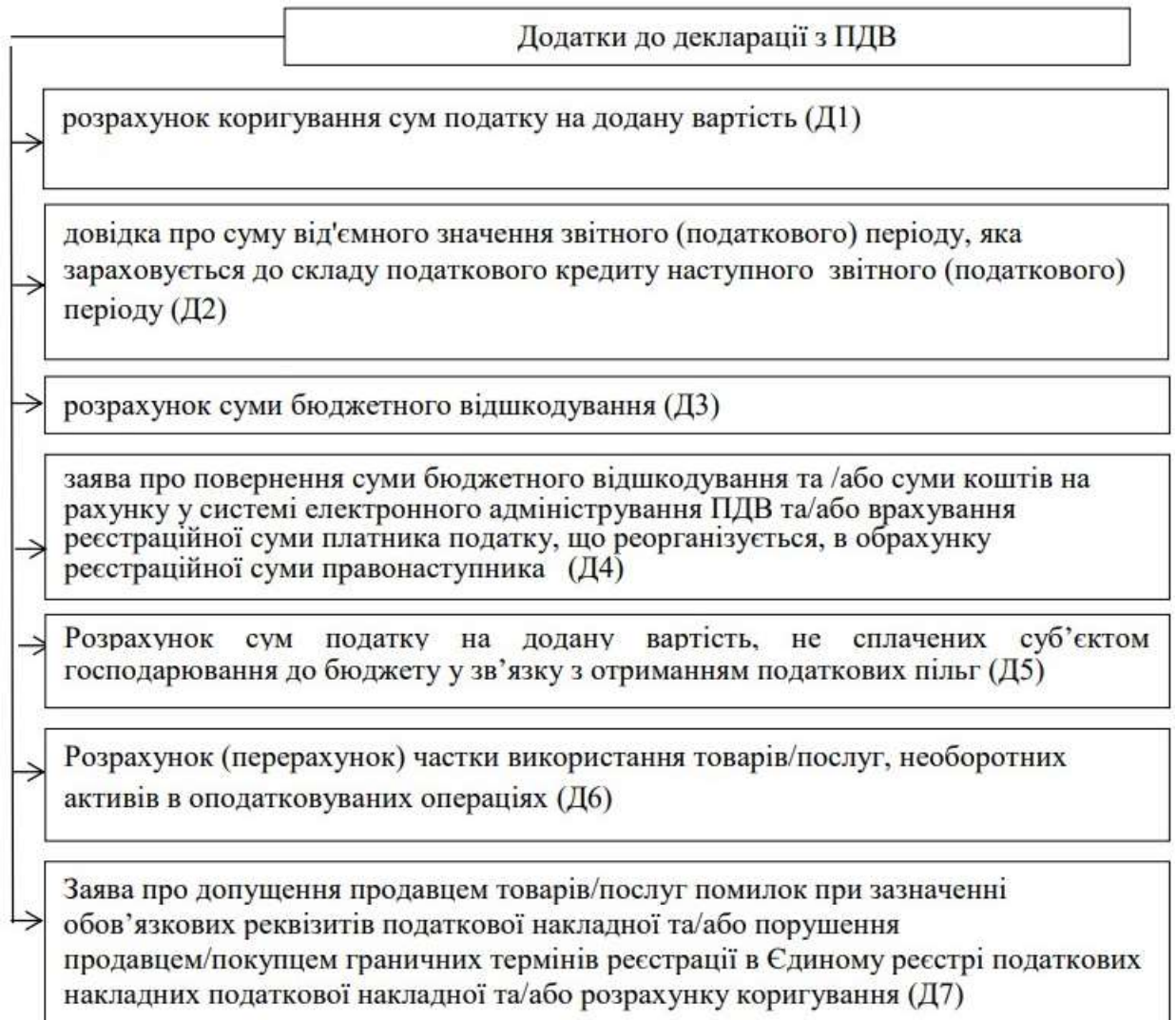

Рис. 2.10. Додатки до податкової декларації з податку на додану вартість

Наказом Міністерства фінансів України від 28 січня 2016 року під номером 21 був ухвалений Порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість, зокрема детально визначено методіку заповнення декларації з ПДВ та аспекти її подання. Даний порядок складається з 8 розділів.

В сучасний період широко використовуються інформаційні системи та технології для ведення обліку та складання звітності. Ці системи мають різноманітні можливості, що сприяють проведенню аудиторських перевірок та фінансового аналізу. Додатки до декларації з ПДВ, такі як розрахунок коригування сум податку на додану вартість, розрахунок суми бюджетного відшкодування, а також інші, допомагають в управлінні господарською діяльністю підприємств. Кожна інформаційна система спеціалізується на

вирішенні певних завдань, що дозволяє користувачам вибирати програмні продукти, що найбільш ефективно вирішують їхні потреби.

РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ФІСКАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

3.1. Перевірка декларацій з податку на додану вартість органами Державної податкової служби України

Перевірка податкових декларацій з податку на додану вартість, які надходять до органів державної податкової служби (ДПСУ) за відповідний звітний період, підрозділами оподаткування юридичних осіб здійснюється в три етапи (див. рис. 3.1):

- 1) перед прийманням звітності;
- 2) під час приймання звітності;
- 3) після приймання звітності.

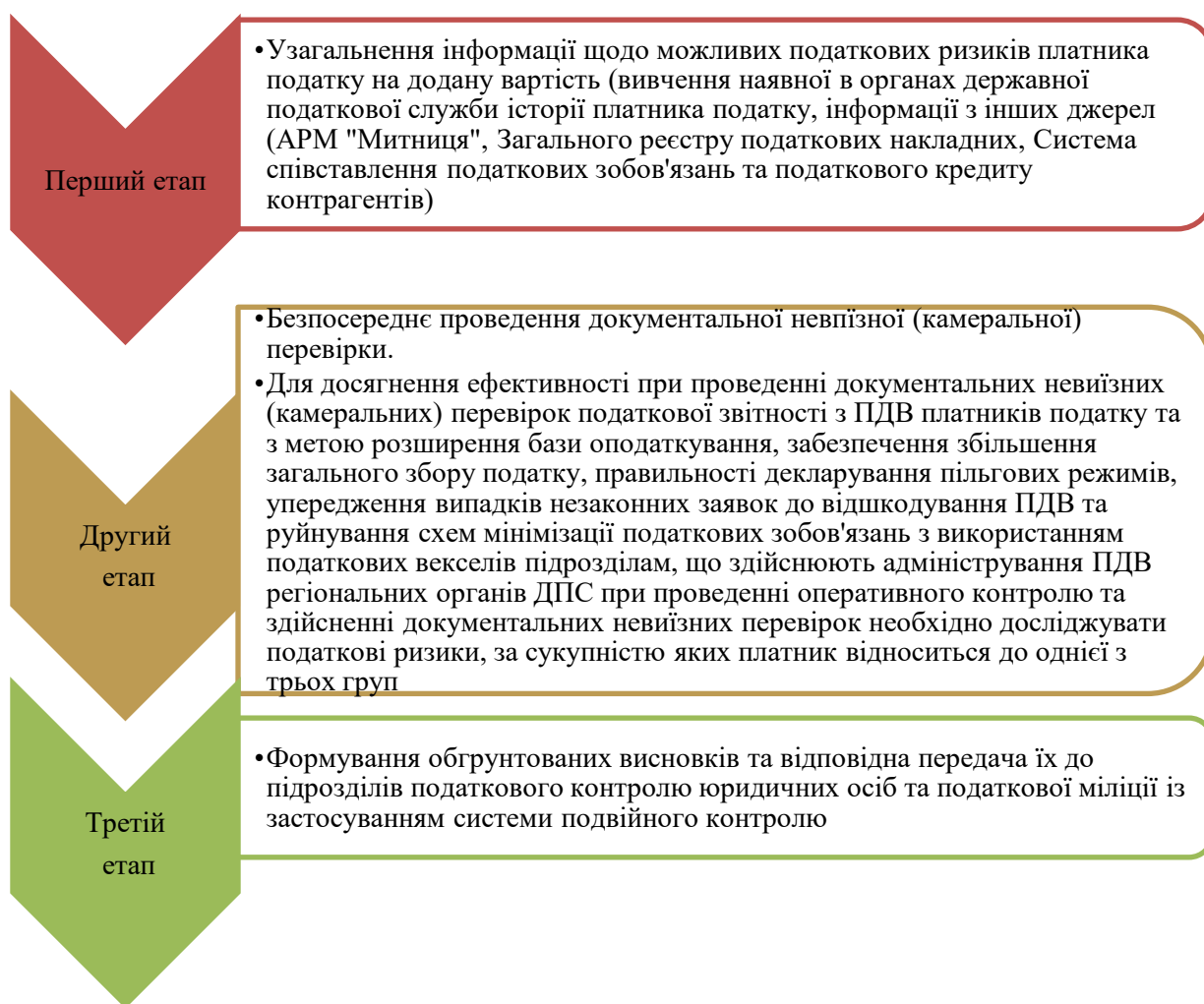

Рис.3.1. Етапи перевірки податкових декларацій з ПДВ органами державної податкової служби:

На основі аналізу наданої звітності виконується класифікація платників податку за різними категоріями, типи та характеристики яких подано у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Класифікація платників податків на основі результатів перевірки податкових декларацій з ПДВ.

Категорія	Характеристика
1. Сумлінні платники	Суб'єкти господарювання, які є платниками податку на додану вартість і сплачують його до бюджету, мають рівень податкового навантаження, що відповідає або перевищує середній рівень у галузі.
Платники реального сектору економіки, які зменшують свої податкові зобов'язання шляхом використання послуг платників, що мають ознаки шахрайства.	Суб'єкти господарювання, які мають достатні ресурси для здійснення господарської діяльності, включаючи основні виробничі фонди та достатню кількість робочої сили, проте використовують схеми ухилення від оподаткування, наприклад, через використання "транзитерів" у ланцюгах постачання та придбання товарів. Ці суб'єкти мають податкове навантаження нижче середнього для своєї галузі, що вказує на можливість збільшення надходжень до бюджету через виявлення та усунення податкових ухилень.
Платники, які мають ознаки шахрайства.	Суб'єкти господарювання, які не мають достатнього обладнання та не мають достатньої кількості працівників для виконання своєї діяльності, можуть використовувати так звані "податкові ями", не декларуючи або не сплачуючи податкові зобов'язання в повному обсязі, а також використовують "транзитерів", щоб передати податковий кредит, сформований "податковою ямою", іншим платникам ПДВ, щоб мінімізувати свої податкові зобов'язання.

Податкова звітність, що була прийнята відповідним підрозділом та успішно пройшла арифметичний контроль за допомогою програми "Бест-Звіт" без помилок, підлягає обробці відповідно до категорії платника, яка визначена в таблиці 3.1

3.2. Обов'язкова документальна камеральна перевірка податкових декларацій і розрахунків з податку на додану вартість.

Аналіз та узагальнення інформації для виявлення можливих податкових ризиків платника податку на додану вартість, включаючи:

- Доперевірочний аналіз;

- Вивчення історії платника податку в органах державної податкової служби;
- Отримання інформації з інших джерел, таких як АРМ «Митниця» та Загальний реєстр податкових накладних;
- Система співставлення податкових зобов'язань та податкового кредиту контрагентів.

Таблиця 3.2

Опрацювання податкової звітності з ПДВ органами ДПСУ здійснюється в залежності від категорії платника податку.

Категорія		
1. Сумлінні платники	Після методологічного контролю та виявлення відсутності потенційних податкових ризиків, здійснюється моніторинг оплати заявлених сум.	Інспектор органу державної податкової служби підписує висновок про віднесення платника до категорії сумлінних платників податку.
Платники реального сектору економіки, які зменшують свої податкові зобов'язання шляхом використання послуг платників, що мають ознаки шахрайства.	Дані з Системи співставлення податкових зобов'язань та податкового кредиту контрагентів обробляються, проводиться аналіз ризиків та попередня оцінка достовірності окремих звітних показників. Це включає виявлення сумнівних фактів або невідповідностей, що можуть свідчити про можливі порушення податкового законодавства, і формування схеми ухилення від оподаткування. Окрема увага приділяється опрацюванню звітності платників реального сектору економіки з низьким рівнем податкового навантаження.	Висновок щодо результатів перевірки цих платників, підписаний керівником відповідного підрозділу та з відповідною резолюцією начальника інспекції, передається до підрозділу податкового контролю для проведення документальної перевірки.
Платники, які мають ознаки шахрайства.	Перевірка та аналіз звітності здійснюється з використанням Системи співставлення податкових зобов'язань та податкового кредиту контрагентів, системи ризиків, а також Загального реєстру податкових накладних. Під час опрацювання звітності платників з ознаками шахрайства формується схема ухилення від оподаткування на основі отриманої інформації.	Висновок, підписаний керівником підрозділу та з відповідною резолюцією начальника інспекції, передається до підрозділу податкового контролю та податкової міліції.

Податкові декларації і розрахунки з податку на додану вартість, які подаються сумлінними платниками ПДВ до податкової інспекції, підлягають обов'язковій документальній камеральній перевірці працівниками підрозділів

оподаткування юридичних осіб протягом 30 днів, наступних за останнім днем граничного строку подання звітної податкової декларації до органу ДПС або днем фактичного подання уточнюючого розрахунку.

Метою проведення документальної камеральної перевірки податкової звітності є виявлення та уникнення можливих порушень податкового законодавства на початковій стадії шляхом застосування різних методів контролю та аналізу діяльності суб'єктів господарювання.

Під час проведення документальної невіїзної (камеральної) перевірки органи ДПСУ зазвичай виконують такі обов'язкові контрольні дії (рис.3.2.):

Рис. 3.2. Обов'язкові контрольні дії органів ДПСУ під час проведення документальної невіїзної (камеральної) перевірки

Ці контрольні дії допомагають забезпечити відповідність податкової звітності законодавчим вимогам та вчасне виявлення можливих порушень.

Якщо під час документальної камеральної перевірки податкової декларації, включаючи результати автоматизованого співставлення

розшифровок податкових зобов'язань та податкового кредиту в розрізі контрагентів, не було виявлено порушень, висновок про віднесення платника до категорії сумлінних платників податку приймає інспектор органу державної податкової служби. Також у розділі IV податкової декларації робиться запис про відсутність порушень.

У випадку подання податкової звітності в електронному вигляді, відмітки про результати камеральної перевірки проставляються у відповідному режимі програмного забезпечення для приймання та обробки податкової звітності. Якщо під час документальної камеральної перевірки виявлені порушення або помилки, працівник підрозділу оподаткування юридичних осіб запрошує платника ПДВ для складання Акта документальної невиїзної (камеральної) перевірки податкової декларації з податку на додану вартість за встановленою формою і направляє повідомлення-рішення.

3.3. Пропозиції з організації внутрішнього аудиту обліку розрахунків з бюджетом за ПДВ на ТОВ «ПРИМІЄР».

У зв'язку з тим, що керівник ТОВ «ПРИМІЄР» не є спеціалістом у галузі бухгалтерського обліку, а відповідальність за цю сферу покладена на нього, і враховуючи, що умовами договору з бухгалтером-підприємцем не передбачено виконання функцій внутрішнього аудитора, ТОВ «ПРИМІЄР» повинно звернути увагу на контроль правильності нарахування та сплати ПДВ.

Забезпечення повноти та своєчасності нарахування та сплати ПДВ та інших податків, перевірка достовірності, законності, правильності та точності ведення податкового обліку і складання податкової звітності є важливими аспектами. Ці заходи допоможуть оптимізувати податковий облік і ефективно керувати податковим навантаженням підприємства.

Існує кілька причин, що обумовлюють необхідність здійснення такого контролю:

- Постійна зміна законодавства у галузі бухгалтерського обліку розрахунків за ПДВ вимагає постійного оновлення знань та відповідності практики підприємства вимогам законодавства.

- Правильність обчислення ПДВ залежить від компетентності, досвіду та професіоналізму залученого бухгалтера-підприємця, тому контроль є необхідним для підтримки точності і вірності розрахунків.

- Мінімізація розміру податкового зобов'язання з ПДВ важлива для ефективного управління фінансами підприємства і підтримки його конкурентоспроможності.

Враховуючи результати вивчення організації податкового обліку ПДВ на ТОВ «ПРИМІЄР» та аналіз наукових досліджень, запропоновано провести наступні етапи внутрішнього аудиту розрахунків за ПДВ (див. таблицю 3.3).

Так, можна стверджувати, що проведення аудиторської перевірки за наведеними стадіями дозволить комплексно та якісно здійснювати аудит розрахунків за ПДВ. Для цього під час перевірки податкового зобов'язання рекомендується здійснювати:

1. Перевірку правильності визначення податкового зобов'язання з ПДВ за операціями з продажу основних засобів, нематеріальних активів та товарно-матеріальних цінностей.
2. Перевірку визначення дати виникнення права на податкове зобов'язання з ПДВ та правильність його відображення у бухгалтерському обліку.
3. Перевірку правильності коригування податкового зобов'язання з ПДВ.
4. Звірку з даними бухгалтерського обліку та реєстром виданих та отриманих податкових накладних.

Таблиця 3.3

План здійснення внутрішнього контролю обліку податку на додану вартість в ТОВ «ПРИМІЄР».

Етапи перевірки	Перелік робіт
Перша стадія - оцінка поточного стану бухгалтерського обліку податку на додану вартість.	Оцінка податкового статусу компанії та аналіз змісту її положення про бухгалтерську політику.
Другий етап - перевірка законності застосування ставок ПДВ (20% або 0%) під час реалізації продукції та товарів.	Перевірка того, чи відображено податкове зобов'язання з ПДВ повністю та вчасно при отриманні авансових платежів; правильність визначення місця реалізації продукції; перевірка інших операцій, пов'язаних із визнанням податкового зобов'язання з ПДВ, що виникають через особливості господарської

	діяльності підприємства; вчасність реєстрації виданих податкових накладних; порівняння даних реєстрів бухгалтерського обліку, реєстру податкових накладних та податкової декларації з ПДВ щодо обсягу визнання податкового зобов'язання з ПДВ.
Третій етап - перевірка правильності визнання та відображення податкового кредиту з ПДВ в системі бухгалтерського обліку.	Перевірка статусу платника ПДВ у контрагентів підприємства; аналіз правильності розподілу податкового кредиту між оподатковуваними та неоподатковуваними операціями; оцінка легальності визнання податкового кредиту за проведеними операціями; перевірка інших операцій, пов'язаних з визнанням податкового кредиту з ПДВ, що виникають внаслідок специфіки господарської діяльності підприємства; забезпечення своєчасного отримання податкових накладних та перевірка наявності та коректності заповнення службових полів податкових накладних з урахуванням податкового кредиту з ПДВ, а також порівняння сум з іншими документами, що підтверджують проведену операцію; співставлення даних реєстрів бухгалтерського обліку, отриманих податкових накладних та Декларації з ПДВ щодо обсягу визнання податкового кредиту з ПДВ.
Четвертий етап - перевірка правильності відображення розрахунків з бюджетом у Декларації з ПДВ за звітний період, включаючи перевірку відповідності форми та змісту декларації.	Порівняти суми ПДВ, зазначені у податковій декларації з ПДВ, з отриманими сумами ПДВ за даними перевірки; при наявності сум ПДВ до відшкодування з бюджету перевіряти законність їх виникнення; порівняти нараховані суми ПДВ (відповідно до податкової декларації з ПДВ) зі сплаченими сумами ПДВ; порівняти нараховані суми ПДВ за даними перевірки з сумами ПДВ, сплаченими та наявністю переплати на спеціальному рахунку підприємства за ПДВ.

Під час проведення перевірки податкового кредиту з ПДВ рекомендується виконувати наступні кроки:

1. Перевірку правильності включення суми ПДВ до податкового кредиту.
2. Перевірку визначення дати виникнення права на податковий кредит з ПДВ та правильність його відображення у бухгалтерському обліку.
3. Перевірку включення в податковий кредит сум ПДВ з придбання основних засобів, нематеріальних активів та товарно-матеріальних цінностей.
4. Перевірку правильності коригування податкового кредиту з ПДВ.
5. Звірку з даними бухгалтерського обліку та реєстром виданих та отриманих податкових накладних.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У дипломній роботі проведено теоретичний аналіз та практичне дослідження, спрямоване на удосконалення фінансового обліку та внутрішньогосподарського контролю податку на додану вартість у мікропідприємстві неспеціалізованої оптової торгівлі. Отримані результати підтверджують досягнення поставленої мети, а саме вирішення поставлених завдань. У роботі сформульовано висновки та запропоновано рекомендації, які мають значення як для теорії, так і для практики в галузі фінансового обліку та внутрішнього контролю.

З аналізу економічної літератури та законодавчо-нормативних документів випливає, що організація обліку, контролю та адміністрування податку на додану вартість стала об'єктом наукових досліджень. Однак існуючий практичний досвід не забезпечує повністю задоволення облікових потреб суб'єктів господарювання. Для вирішення цієї проблеми необхідні подальші дослідження та науково-практичне обґрунтування.

Податок на додану вартість є одним з найбільш важливих державних податків, який становить значну частину доходів загального фонду державного бюджету. Однак, приблизно 1% його суми, що надходить за допомогою програмного забезпечення М.Е.Дос., компенсується грошовими виплатами платникам цього податку.

Податкові розрахунки товариства базуються на певних первинних документах, що передбачені податковим законодавством, таких як зареєстровані у Єдиній реєстраційній та звітній системі податкові накладні, митні декларації, фіскальні чеки, транспортні квитки та інші подібні документи.

Товариство використовує стандартну схему рахунків для реєстрації господарських операцій у бухгалтерському обліку. Однак, йому було запропоновано можливість впровадження аналітичного обліку податкового кредиту та податкового зобов'язання.

Встановлено, що підприємство своєчасно виплачує податкове зобов'язання за звітний період. Протягом існування підприємства органи Державної фіскальної служби України не проводили жодних перевірок.

У ТОВ «ПРИМІЄР» не організовано внутрішнього аудиту обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ, а також розрахунків з бюджетом щодо податку на додану вартість через відсутність у штаті компетентного працівника з питань бухгалтерського обліку.

ДПІ Головного управління ДПС у Харківській області визначила ТОВ «ПРИМІЄР» як сумлінного платника податків після проведення документальних невиїзних (камеральних) перевірок податкових декларацій і розрахунків з податку на додану вартість. З моменту реєстрації як платника податків підприємство не отримувало жодного повідомлення-рішення від державної податкової інспекції.

Запропоновані процедури внутрішнього аудиту для ТОВ «ПРИМІЄР» охоплюють всі господарські операції з податком на додану вартість, а також процес складання та подання податкової звітності.

Вивчення податкового законодавства та наукової літератури дозволило зробити висновок, що на сьогодні існує необхідність у закріпленні у законодавстві України, зокрема у статті 14 Податкового кодексу України, визначення поняття "додана вартість" та уточнення (уточнення найбільш суттєвих ознак) поняття "податок на додану вартість". Недостатня точність правової дефініції може призвести до маніпулювання його змістом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Л. Податкова система: Навчальний посібник. К.: “Центр учбової літератури”. 2015. 416 с.
2. Артюх О. Податковий аудит як завдання з надання достатньої впевненості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2015. Вип. 12. С. 235–238.
3. Афанас'єва І.І., Голованова Д.О. Ідентифікація облікової політики та облікової оцінки. *Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика*. Збірник наукових праці XIII міжнародної науково-практичної інтернет- конференції (м. Київ, 24 листопада 2022 р.). Київ. НАУ. 2022. С. 14-16.
4. Безверхий К.В. Сучасні підходи до вдосконалення розрахунків за податками та платежами. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 12. С. 14-19.
5. Богданюк А.В. Бюджетне відшкодування податку на додану вартість. *Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України: збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції* (м. Вінниця, 14 черв. 2018 р.). Вінниця. 2018. С. 39-44.
6. Бондаренко О.В. Аналіз програмного забезпечення для проведення аудиту. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.6. С. 369-374.
7. Бурова Т., Волковицька О. Організація обліку й аудиту основних податкових платежів в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 13. С. 18–21.
8. Василик О. Д. Податкова система України : Навч. посібник. Х.: ВАТ “Поліграфкнига”. 2014. 478 с.
9. Герасимук І. В., Радченко О.Д. Окремі економічні аспекти податку доданої вартості у сільському господарстві України. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. № 2. С. 78-95.
10. Гордін О.Я. Правове регулювання відшкодування податку на додану вартість. *Форум права*. 2008. № 2. С. 80-85.
11. Деякі питання електронного адміністрування податку на додану

вартість: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 569. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

12. Єрмак І.О. Переваги електронної форми звітності. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 295-299.

13. Жадан Т.А., Яценко С.О. Внутрішній контроль як економічна категорія: систематизація наукових підходів та уточнення змісту. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 845-850.

14. Жадан Т.А. Економічна сутність та зміст поняття «державний фінансовий контроль». *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 16. С. 161-168.

15. Івахненко С.В. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення. *Аудитор України*. 2017. №3. С.19–24.

16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

17. Крестьянникова О.О. Альтернативні системи оподаткування в Україні: монографія. Донецьк: ДЮІ ЛДУВС. 2011. 203 с.

18. Кучер С. В. Бухгалтерський облік і внутрішній контроль операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2012. 20 с.

19. Левицька С.О., Іващенко К.О. Основи автоматизації інформаційного потоку в сучасних умовах реформування бухгалтерського обліку. *Вісник національного університету водного господарства та природокористування*. 2016. №1(49). С. 124-129.

20. Лобода Н.О. Трансформація статистичної динаміки податку на додану вартість: обліково-аналітичний аспект. *Імплементація інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу: І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Харків, 22 березня 2018 р.)*. Х. : ХДУХТ, 2018. С. 119-121.

21. Лукан О. Основні аспекти вдосконалення обліку розрахунків за

податками та платежами і підприємства URL: <http://www.stelmaschuk.info>

22. Малишкін О. І. Методологічні аспекти сучасного аудиту податків. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 1. С. 46–54.

23. Машталяр Г., Кучерява Д. Організація аудиту розрахунків з податку на додану вартість. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2013. Вип. 3. С. 308–311.

24. Меліхова Т. Розвиток зовнішнього та внутрішнього аудиту податків на підприємствах. *Економіка та держава*. 2010. № 1. С. 52–56.

25. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2015 року. Частина 1. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf.

26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 10 «Події після звітного періоду»: міжнародний документ переклад від 03.05.2022. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2010_ukr_2020\(1\)](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2010_ukr_2020(1)). (дата звернення 12.03.2023).

27. Морозова Г. С., Руденко Є.М. Вплив податку на додану вартість на формування доходів державного бюджету України. *Економіка та держава*. 2014. № 8. С. 42–46.

28. Моссаковський В.М. Система контролю розрахунків за податками та платежами за сучасних умов. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 9. С. 225–229.

29. МСА 520 «Аналітичні процедури». URL: http://audit/mijnarodni_standarti_auditu/ponyattya-i-vidi-auditorskix-dokaziv.html

30. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 21.03.2023)

31. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

32. Нікітішин А.О. Адміністрування податків в умовах фінансово-

економічної кризи. Фінанси України. 2010. № 1. С. 38-45.

33. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

34. Петренко Н.І. Методичні підходи контролю операцій з ПДВ. Вісник Хмельницького національного університету. 2015. № 5. Т.1. С. 221-224.

35. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 10.05.2023).

36. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 02.05.2024).

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996 – XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 04.05.2023).

38. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів МФУ: Наказ МФУ від 28.12.2022 р. №463. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-23#Text> (дата звернення 02.05.2024).

39. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017 №2164-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text> (дата звернення 02.05.2024).

40. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо скасування оподаткування доходів, отриманих нерезидентами у вигляді виплати за виробництво та/або розповсюдження реклами, та удосконалення порядку оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання нерезидентами електронних послуг фізичним особам: Закон України від 03.06.2021 р. № 1525. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1525-20#Text>. (дата звернення 02.05.2024).

41. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 р. №71-VIII. URL: zakon1.rada.gov.ua/show/z0027-00. (дата звернення 02.05.2024).

42. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 04.05.2023).
43. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України 28 січня 2016 року №21. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
44. Про Митний тариф України: Закон України від 19.10.2022 р. № 2697- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text> (дата звернення 04.05.2023).
45. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
46. Проскура К. Організація та методичне забезпечення податкового аудиту як елемента податкового контролю. *Незалежний аудитор*. 2013. № 5. С. 43–48.
47. Федоришина Л.І. Облікова політика при формуванні показників внутрішньої звітності. *Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу*. I Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Харків 22 березня 2018 р.). Харків : ХДУХТ, 2018. С. 202-204.